

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra právních dějin

Diplomová práce

***Právna úprava advokácie a notárstva v českých krajinách
a na Slovensku v období 1. Československej republiky
vo vzájomnom zrovnaní***

Zpracoval:

Peter Ďuriš

Konzultant diplomové práce:

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík

Místo a rok zpracování:

Poprad, 2011

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, srpen 2011

Peter Ďuriš

Rád by som sa v prvom rade poďakoval JUDr. et PhDr. Stanislavovi Balíkovi za jeho cenné rady a pripomienky, JUDr. Kamilovi Hrdinovi za pomoc pri poskytnutí literatúry a svojej rodine za psychickú a materiálnu pomoc pri písaní tejto práce.

Obsah

1. Úvod	6
2. Právny systém a právnicko v období prvej Československej republiky.....	7
3. Advokácia v českých krajinách a na Slovensku v rokoch 1918 – 1938.....	9
3.1. Právna úprava	10
3.1.1. Právna úprava do 25. mája 1936	10
3.1.2. Advokátska tarifa	19
3.1.3. Právna úprava od 26. mája 1936 – koniec prvej Československej republiky	21
3.1.4. Zámery unifikácie a reformy advokácie	22
3.1.5. Osnova unifikovaného advokátskeho poriadku z roku 1936	23
3.1.6. Právna úprava po Mníchovskom diktáte	25
3.2. Stavovská samospráva	27
3.2.1. Stále delegácie advokátskych komôr československých	31
3.3. Vybrané osobnosti	34
3.3.1. Alois Stompfe	34
3.3.2. Ivan Dérer	36
3.3.3. Juraj Mičura	37
3.3.4. Ján Vanovič	37
4. Notárstvo v českých krajinách a na Slovensku v rokoch 1918 – 1938.....	39
4.1. Právna úprava	44
4.1.1. Notárska tarifa	44
4.2. Stavovská samospráva	45
4.3. Vybrané osobnosti	51
4.3.1. Anděla Kozáková – Jírová	51
4.3.2. Valentín Beniak	51
4.3.3. Ľudo Ondrejov	52
5. Nezdarený pokus o unifikáciu v oblasti právnických povolání	54
6. Záver	56
7. Resumé	57

8. Zoznam použitej literatúry	58
--	-----------

1. Úvod

Moju diplomovú prácu som sa rozhodol napísať na téma Právna úprava advokácie a notárstva v českých krajinách a na Slovensku v období 1. Československej republiky vo vzájomnom zrovnaní.

Mojou snahou je podať ucelený chronologický obraz o vývoji právnej úpravy oboch stavov. Popri tom som sa taktiež rozhodol zamerať na stavovskú samosprávu a spomenúť aj vybrané osobnosti z daného obdobia.

Pre dané téma som sa rozhodol z toho dôvodu, že obdobie 1. Československej republiky osobne považujem za atraktívne a myslím si, že sa mu nevenuje v dnešnej dobe, hlavne medzi mladými ľuďmi, taká pozornosť, akú by si zaslúžilo.

2. Právny systém a právnicko v období prvej Československej republiky

Plénum národného výboru československého schválilo dňa 28.10.1918 vo večerných hodinách prvý zákon československého štátu, tzv. recepčnú normu o zriadení samostatného československého štátu, ktorá bola neskôr publikovaná pod č. 11/1918 Sb.

V jeho čl. II a III sa uvádza, že všetky doterajšie zemské a ríšske zákony a nariadenia zostávajú zatiaľ v platnosti a že všetky štátne, zemské, župné a obecné úrady sú podriadené Národnému výboru a zatiaľ úradujú a jedajú podľa doterajších platných zákonov a nariadení.

Došlo tak k recepcii obsahu rakúskeho a uhorského právneho poriadku do nového československého právneho poriadku. Bola tak zaistená kontinuita s rakúskym a uhorským právnym poriadkom a verejnou správou.

„Po recepcii súdnej sústavy habsburskej monarchie zostala výstavba súdov bez koncepcných zmien.“¹ Organizačné usporiadanie i personálne obsadenie súdov zostalo v podstate v pôvodnom stave. Súdny začali po 28.10.1918 vyhlasovať svoje rozhodnutia menom republiky a pokračovali aj naďalej vo svojej činnosti.

V novembri roku 1918 došlo k zriadeniu Najvyššieho súdu, ktorý bol nadradený súdnej sústave civilných a trestných súdov. Skladal sa z prvého a druhého prezidenta a senátnych prezidentov, ktorých počet sa postupne zvyšoval. Do funkcie ich všetkých menoval prezident republiky.

V roku 1928 došlo k zjednoteniu súdnej organizácie na území Československa. *„Zborovými súdmi prvého stupňa boli krajské súdy, podľa špecializácie označované ako civilné, trestné, obchodné alebo exekučné. Druhý*

---

¹ MALÝ, Karel, et al. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha : Linde, 2005. Správní a justiční soustava 1918 - 1938, s. 403.

*stupeň zborových súdov tvorili vrchné súdy. Okresné súdy pre civilné a trestné veci predstavovali samosudcovia.*²

Uvažovalo sa aj nad sústavou správneho súdnictva, aby v prípade konfliktov občanov s inštitúciami došlo k ich objektívnemu riešeniu. Z toho dôvodu došlo v novembri 1918 k zriadeniu Najvyššieho správneho súdu ako počiatočného článku zamýšľanej sústavy správneho súdnictva, ktorý však zostal osamotený.

Pre úplnosť prehľadu by som rád uviedol aj zvláštne ústavné orgány a to konkrétne Ústavný súd a Volebný súd fungujúci na úseku zákonodarnej moci.

Skupina špecializovaných a mimoriadnych súdov bola pomerne obsiahla. Jednalo sa o živnostenské súdy a rozhodcovské komisie pre spory pracovnoprávnej povahy. *„Roku 1920 boli zriadené banské rozhodcovské súdy, v ktorých zasadali dvaja zástupcovia robotníkov, zamestnancov a zamestnávateľov za predsedníctvo profesionálneho sudcu.*³ V roku 1932 došlo k nahradeniu živnostenských súdov súdmi pracovnými. Za zmienku stojí určite aj štruktúra rozhodcovských súdov nemocenských a úrazových poisťovní vrátane poisťovacieho súdu, ktorý tvoril ich vyšší stupeň.

*„Zvláštnym typom súdu bol Štátny súd zriadený v roku 1923, nasledujúci rok vznikli kmetské súdy príslušné pre veci tlačové.*⁴ V roku 1931 boli pre trestnú oblasť zriadené súdy mládeže na okresnej a krajskej úrovni.

Vojenské súdnictvo malo svoju vlastnú organizáciu divízyň a brigádnych súdov. Existoval Najvyšší vojenský súd so sídlom v Prahe.

Súdna sústava bola založená na trojstupňovom systéme. Prvý stupeň tvoril okresný alebo krajský súd. Odvolanie slúžilo ako opravný prostriedok pre rozsudky prvého stupňa, dovolanie alebo žiadosť o revíziu sa podávala proti rozhodnutiam druhého stupňa.

---

² MALÝ, Karel, et al. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha : Linde, 2005. Správní a justiční soustava 1918 - 1938, s. 404.

³ MALÝ, Karel, et al. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha : Linde, 2005. Správní a justiční soustava 1918 - 1938, s. 404.

⁴ MALÝ, Karel, et al. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha : Linde, 2005. Správní a justiční soustava 1918 - 1938, s. 404.

Štátne zastupiteľstvo po organizačnej stránke kopirovalo organizáciu riadnych súdov. „*Generálna prokuratúra pôsobila u najvyššieho súdu, u súdov vrchných a krajských fungovali vrchné a krajské zastupiteľstvá. Pri okresných súdoch štátne zastupiteľstvá zriadené neboli, obžalobu tu zastupovali funkcionári štátneho zastupiteľstva.*“⁵

Činnosť advokácie a notárstva by sa dala charakterizovať tým, že po celú dobu bola upravená prevzatými predpismi z monarchie. Advokáciu a notárstvo by som spomenul len na okraj, z dôvodu uceleného pohľadu tejto kapitoly, nakoľko sa mu detailne venujem vo zvyšku mojej práci.

---

⁵ MALÝ, Karel, et al. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha : Linde, 2005. Správní a justiční soustava 1918 - 1938, s. 405.

3. Advokácia v českých krajinách a na Slovensku v rokoch 1918 – 1938

3.1. Právna úprava

„Prvá Československá republika býva z pohľadu dejín advokátskeho povolania a advokátskeho stavu pokladaná za vcelku pokojnú etapu.“⁶ Po stránke právneho vývoja advokácie je pre toto obdobie významná jednak kontinuita rakúskeho práva v českých krajinách a uhorského práva na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi, právne zakotvená v tzv. recepčnej norme č. 11/1918 Zbierky zákonov a nariadení československého štátu a na druhej strane potom prípravy osnovy unifikovaného advokátskeho poriadku a súbežne s tým uskutočňovanie čiastočných zásahov zákonodarcu v oblasti právnych predpisov upravujúcich výkon advokácie. Je nutné sa zmieniť aj o aktívnom zapojení advokátov do politického diania už pred vznikom samostatného štátu, ktoré trvalo počas celého tohto obdobia.

Vo vývoji právnej úpravy advokácie sa zákon č. 144/1936 Zb. z. a n. prijatý 26.mája 1936 považuje za zlomový, pretože predznamenáva mimo iného i definitívny neúspech unifikačného procesu.

3.1.1. Právna úprava do 25. mája 1936

Po vzniku samostatného československého štátu bolo nutné najskôr prijať základné zákony, ktoré upravujú chod justičného systému. Medzi tieto zákony môžeme zaradiť zákon č. 1/1918 Zb. zák. o vyhlasovaní zákonov a nariadení, zákon č. 5/1918 Zb. zák. ktorým sa zriaďuje najvyšší súd, zákon č. 3/1918 Zb. zák. ktorým sa zriaďuje najvyšší správny súd a hlavne zákon č. 11/1918 Zb. zák. o zriadení samostatného československého štátu, ktorý bol významný z toho

---

⁶ BALÍK, Stanislav , et al. *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha : Česká advokátní komora, 2009. Advokacie v letech 1918-1938, s. 146.

hľadiska, že zachovával súvislosť doterajšieho právneho poriadku s novým a zabezpečil nerušený prechod k novému štátnemu zriadeniu tým, že v čl. 2 uvádzal, že všetky doterajšie zákony a nariadenia zostávajú v platnosti aj naďalej.

V českých krajinách sa jednalo predovšetkým o advokátsky poriadok z roku 1868, disciplinárny štatút z roku 1872, advokátsky taríf z roku 1890 a nariadenie ministerstva spravodlivosti z roku 1904 o advokátskom talári.

Na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi sa nadväzovalo na zákonný článok XXXIV/1874, ktorý zavádzal advokátsky poriadok a jeho novely upravené zák. čl. XXVIII/1887 a zák. čl. XXIV/1907. I na tomto území platili právne predpisy, ktoré boli väčšinou prebrané z predchádzajúceho obdobia.

Pre územie Slovenska došlo k potvrdeniu recepcie noriem aj zákonom č. 64/1918 Zb. zák. a nar. o mimoriadnych prechodných ustanoveniach na Slovensku, ktorý mimo iné stanovil, že sa na Slovensku úraduje slovenským jazykom a že všetky podané opravné prostriedky proti rozhodnutiam súdov nachádzajúcich sa na Slovensku, ktoré boli alebo budú podané a majú byť postúpené na rozhodnutie nadriadeným súdom mimo územie Slovenska, majú byť dočasne odložené a prerokované až keď vyjde ďalšie nariadenie.

Advokátsky poriadok z roku 1868 nepatril k tým právnym predpisom, ktoré by potrebovali po vzniknutí československého štátu akútne zmeny. Legislatívna rada sa začala zaoberať právnou úpravou advokácie až na prelome rokov 1919 a 1920. Najprv sa novým politickým pomerom prispôbil text advokátskeho sľubu, následne sa riešila otázka voľného usídľovania advokátov v Československej republike.

„Prvý právny predpis zasahujúci do úpravy advokácie bol prijatý už v januári 1919 a bolo ním nariadenie ministra – plnomocníka vlády Československej republiky pre správu Slovenska č.5/1919 Úradných novín o jednotnej skúške sudcovskej a advokátskej, ktorým bola zriadená Komisia pre jednotnú skúšku sudcovskú a advokátsku so sídlom v Banskej Bystrici, keďže do tých čias komisia pre jednotnú skúšku sídlila mimo územia Slovenska.“⁷ Bola ním zriadená Komisia pre jednotnú skúšku advokátsku a sudcovskú so sídlom v Banskej Bystrici, pretože do tej doby komisia pre jednotnú skúšku sídlila mimo

⁷ KEREČMAN, Peter. *Kapitoly z dejín advokácie na Slovensku* [online]. Košice : Agentúra Penelopa, 2005 [cit. 2011-08-01]. Advokácia na Slovensku v období 1. ČSR, s. . Dostupné z WWW: <http://www.nasaadvokacia.sk/kniha_csr.html>.

územia Slovenska. Komisia sa skladala z predsedu, dvoch námestníkov menovaných ministrom – plnomocníkom pre správu Slovenska a dvanástich členov, z ktorých polovicu taktiež určoval minister – plnomocník pre správu Slovenska a druhá polovica bola volená výborom Advokátskej komory v Banskej Bystrici, pričom nebola nutná požiadavka príslušnosti zvolených osôb k tejto komore či minimálne desaťročná advokátska prax. Jediná a pre danú dobu dosť zásadná podmienka bola dokonalá znalosť Slovenského jazyka. Pokiaľ sa kandidáti chceli vyjadrovať pri skúškach v inom než slovenskom jazyku, mohli tak učiť, Komisia však musela následne posúdiť či je kandidát v slovenskom jazyku natoľko zbehlý, aby mohol pôsobiť na Slovensku ako advokát.

Vzťah advokátskych komôr a Najvyššieho súdu Československej republiky bol oveľa hlbší, ako by sme si na pohľad mohli myslieť. Zákon č. 216/1919 Zb. zák. a nar., o Najvyššom súde upravoval aj niektoré otázky ohľadne disciplinárneho konania vo vzťahu k advokátom.

V § 5 bolo uvedené, že Najvyšší súd Československej republiky je ako odvolací súd rozhodujúci s konečnou platnosťou miestne príslušným súdom pre rozhodovanie o disciplinárnych veciach proti advokátom. Najvyšší súd, ktorý mimochodom sídlil v Brne, mal ďalej ešte právomoc rozhodovať o odvolaniach proti uzneseniam advokátskych komôr a o sťažnostiach v advokátskych správnych veciach.

Zákonom bolo upravené aj zloženie senátov rozhodujúcich v advokátskych veciach. Senát pre disciplinárne veci sa skladal z prvého prezidenta (predsedu) Najvyššieho súdu Československej republiky, prípadne jeho námestníka ako predsedu a štyroch členov. Zo spomínaných štyroch členov boli advokátskymi komorami určení dvaja.

„Ustanovenie zákona vykonávalo vládne nariadenie č. 273/1919 Sb. zák. a nař. o vykonaní §-u 10 zákona o Najvyššom súde zo 16.4.1919 č. 216 Sb. zák. a nař., ktoré stanovilo postup pri určení členov disciplinárneho senátu pri najvyššom súde advokátskymi komorami. Komora, ktorá mala do štyristo členov,

*delegovala dvoch prísediacich, komora s viac než štyristo členmi avšak menej než osemsto členmi štyroch prísediacich a komora väčšia osem členov.*⁸

Za voliteľného sa pokladal advokát, ktorý bol v zozname advokátov minimálne desať rokov a nepôsobil ako člen disciplinárnych orgánov. V otázkach rozhodovania sa práva a povinnosti advokátov a sudcov nelíšili. Jednalo sa o čestnú funkciu a cestovné členom senátu hradila advokátska komora.

K doplneniu predpisov o jednotnej sudcovskej skúške došlo v auguste toho istého roku nariadením ministra – plnomocníka vlády Československej republiky pre správu Slovenska č. 130/1919 Úradných novín o advokátskych a sudcovských skúškach. Stanovili, že *„až do konca roku 1920 mohol byť na Slovensku pripustený k sudcovskej alebo advokátskej skúške i ten, kto vykonal na dva roky skrátenú prípravnú službu, pričom aspoň jeden rok mal vykonaný na súde, u advokáta alebo na úrade pre zastupovanie eráru alebo verejných základín v sporových veciach.*“⁹

Nariadením vlády č. 538/1919 Sb. zák. a nař., ktorým sa menia obvody niektorých advokátskych komôr na Slovensku došlo k zosúladieniu hraníc advokátskych komôr na území Slovenska so štátnymi hranicami tak, že *„súhrn územných obvodov všetkých advokátskych komôr tvoril na území Slovenska štátne územie Československej republiky.*“¹⁰

So vznikom Československej republiky došlo aj ku aktualizácii advokátskej prísahy, ktorú museli zložiť všetci advokáti.

Stalo sa tak zákonom č. 13/1920 Zb. zák. a nar., ktorým sa menia ustanovenia o služobnej prísaha právnych praktikantov, auskulantov, súdnych notárov, sudcov a advokátov. Novú prísahu boli povinní zložiť aj advokáti, ktorí prax už vykonávali. Pokiaľ tak neučinili do jedného mesiaca od účinnosti tohto zákona, malo sa za to, že sa advokátskej praxe vzdali.

Spôsob výkonu prísahy pre praxujúcich advokátov určoval § 6, podľa ktorého mali spomínaný text sľubu advokáti vlastnoručne podpísať a v rámci

---

⁸ KEREČMAN, Peter. *Kapitoly z dejín advokacie na Slovensku* [online]. Košice : Agentúra Penelopa, 2005 [cit. 2011-08-01]. Advokácia na Slovensku v období 1. ČSR, s. . Dostupné z WWW: <http://www.nasaadvokacia.sk/kniha_csr.html>.

⁹ KEREČMAN, Peter. *Kapitoly z dejín advokacie na Slovensku* [online]. Košice : Agentúra Penelopa, 2005 [cit. 2011-08-01]. Advokácia na Slovensku v období 1. ČSR, s. . Dostupné z WWW: <http://www.nasaadvokacia.sk/kniha_csr.html>.

¹⁰ KEREČMAN, Peter. *Kapitoly z dejín advokacie na Slovensku* [online]. Košice : Agentúra Penelopa, 2005 [cit. 2011-08-01]. Advokácia na Slovensku v období 1. ČSR, s. . Dostupné z WWW: <http://www.nasaadvokacia.sk/kniha_csr.html>.

uvedenej lehoty zaslať prezídiu súdnej tabule prostredníctvom okresného súdu, v ktorého obvode mali trvalé bydlisko.

Tento zákon následne doplnilo vládne nariadenie č. 34/1920 Zb. zák. a nar., ktorým sa vykonával zákon č. 13/1920 Zb. zák. a nar. o služobnej prísaha právnych praktikantov, auskulantov, súdnych notárov, sudcov a advokátov, ktorý upravoval spôsob spisovania protokolov o každej uskutočnenej prísaha a postup pri žiadosti o predĺženie lehoty pre zloženie prísahy. Pri každej žiadosti o nový zápis do zoznamu advokátov bolo nutné zložiť prísahu. Ak došlo k pochybnosti, či advokátom zaslaná prísaha ním bola aj skutočne podpísaná, okresný súd určil advokátovi lehotu, v ktorej sa musel dostaviť a prehlásiť, že je podpis pravý. Ak tak advokát v stanovenej lehote podľa zákona neučinil, malo sa za to, že sa vzdal výkonu svojho povolania podľa § 34 zákonného čl. XXXIV/1874 a to posledným dňom lehoty – v tejto oblasti došlo k spresneniu následkov nezloženia prísahy.

Na základe zákona č. 83/1920 Sb. zák. a nar. o dočasnej úprave advokácie *„boli oprávnení advokáti, ktorí mali domovské právo v obci na území štátu československého a vykonávali advokátsku prax k 28.10.1918, alebo ak boli do zoznamu advokátov síce zapísaní neskoršie, avšak skúšku advokátsku vykonali pred komisiou na území ČSR, presídlit' v rámci územia ČSR z oblasti, na ktorej platil rakúsky advokátsky poriadok na územie, kde platil uhorský advokátsky poriadok alebo naopak.“*¹¹

Pôsobisko mohol zmeniť aj kandidát advokácie. Do vykonanej praxe sa im započítavala aj doba praxovania na území, kde platil druhý advokátsky poriadok. V tomto zákone bolo taktiež uvedené, že advokátska skúška vykonaná kdekoľvek na území Československej republiky platila pre celej jej územie. Advokáti, ktorí mali do začiatku účinnosti tohto zákona sídlo mimo územia Československa, sa museli po tomto termíne pred zápisom do zoznamu advokátov vedenou príslušnou advokátskou komorou preukázať povolením ministerstva spravodlivosti. Účinnosť tohto zákona bola obmedzená na obdobie jedného roka od jeho vyhlásenia.

Otázka presídľovania advokátov v praxi nebola až taká jednoznačná z dôvodu odlišnosti stavov advokátskej organizácie v jednotlivých častiach štátov.

---

¹¹ KEREČMAN, Peter. *Kapitoly z dejín advokácie na Slovensku* [online]. Košice : Agentúra Penelopa, 2005 [cit. 2011-08-01]. Advokácia na Slovensku v období 1. ČSR, s. . Dostupné z WWW: <http://www.nasaadvokacia.sk/kniha_csr.html>.

Na Slovensko a do Podkarpatskej Rusi prichádzali advokáti bez problémov. Ako príklad môžeme uviesť bratislavského advokáta Cyrila Bařinka, ktorý bol pôvodom z Moravy. Prechod do českých krajín nebol až taký jednoduchý, pretože sa tam prechodom dosť bránili, často to pritom vyúsťovalo až do súdnych sporov, ako napr. v prípade Alexandra Bedo a Arpáda Nagyho, ktorí boli zapísaní až na základe rozhodnutí Najvyššieho súdu.

Zákon č. 167/1920 Sb. zák. a nar. o dočasnej úprave činnosti advokátskych komôr na Slovensku zlučil všetky advokátske komory a ich obvody, ktoré fungovali na Slovensku. *„Takto došlo k zlučeniu všetkých advokátskych komôr v Bratislave, Banskej Bystrici, Prešove a Košiciach s tým, že určiť sídlo zlučenej komory a vymenovať členov správneho výboru mal minister spravodlivosti nariadením.“*¹² Podrobnejšie rozoberám túto právnu úpravu v ďalšej časti mojej diplomovej práci.

K výkonu tohto zákona došlo vládnym nariadením č. 3/1920 Sb. zák. a nar., ktorým sa vykonáva zákon č. 167/1920 Sb. zák. a nar. o dočasnej úprave činnosti advokátskych a notárskych komôr na Slovensku. Mimo iného, došlo k určeniu Turčianskeho sv. Martina za sídlo zlučenej advokátskej komory na Slovensku.

Z dôvodu vzniku spomínanej zlučenej komory v Turčianskom sv. Martine bolo v roku 1921 prijaté nariadenie ministra – plnomocníka vlády Československej republiky pre správu Slovenska č. 9 Úradných novín o preložení sídla komisie pre jednotnú skúšku sudcovskú a advokátsku. Nariadenie určilo za sídlo Komisie Turčiansky sv. Martin.

Nariadenie ministra – plnomocníka vlády Československej republiky pre správu Slovenska č. 14/1921 Úradných novín o ustálení poplatkov za jednotnú skúšku sudcovskú a advokátsku určovalo, že *„poplatky za vykonanie skúšky ustanovené ešte uhorským ministerstvom spravodlivosti č. 67.300/1913 I.M. sa po 1.4.1921 zvyšujú na ich štvornásobok a takisto na štvornásobok sa zvýšila odmena členov komisie a jej funkcionárov.“*¹³

---

¹² KEREČMAN, Peter. *Kapitoly z dejín advokacie na Slovensku* [online]. Košice : Agentúra Penelopa, 2005 [cit. 2011-08-01]. Advokácia na Slovensku v období 1. ČSR, s. . Dostupné z WWW: <http://www.nasaadvokacia.sk/kniha_csr.html>.

¹³ KEREČMAN, Peter. *Kapitoly z dejín advokacie na Slovensku* [online]. Košice : Agentúra Penelopa, 2005 [cit. 2011-08-01]. Advokácia na Slovensku v období 1. ČSR, s. . Dostupné z WWW: <http://www.nasaadvokacia.sk/kniha_csr.html>.

Zákon č. 40/1922 Zb. z. a n. z 31. januára 1922, ktorým sa menia a dopĺňujú niektoré ustanovenia o advokátoch je ďalšou a dá sa povedať, že najrozsiahlejšiu novelu advokátskeho poriadku.

Tento zákon definoval najmä podmienky, ktoré musela spĺňať osoba, ktorá žiadala o zápis do zoznamov advokátov. Z Ust. § 1 odst. 1 vyplývalo, že k oficiálnemu výkonu advokácie v ČSR bol nevyhnutný zápis do zoznamu advokátov niektorej advokátskej komory v Československej republike. Znenie § 1 odst. 2 slovným spojením bude zapísaný poskytovalo garanciu zápisu do zoznamu príslušnej advokátskej komory po splnení všetkých podmienok a v prípade, že neexistujú iné zákonné prekážky.

Žiadateľ o zápis do zoznamu advokátov musel byť v prvom rade československým štátnym občanom, ďalej svojprávny, mať vykonané právnické štúdiá na niektorej československej univerzite alebo pred dňom 28.10.1918, či najneskôr v školskom roku 1918-1919 na niektorej univerzite bývalého rakúsko-uhorského mocnárstva, kde dosiahol hodnosť doktora práv.

Zamestnanie v právnej službe po dobu stanovenou v tomto zákone bolo nesporne taktiež nevyhnutné. K naplneniu tejto podmienky došlo, ak bol žiadateľ pred dňom 28.10.1918 na území Rakúsko – Uhorska a po tomto čase na území ČSR po dobu šiestich rokov prakticky zamestnaný. Počas tejto doby mal pôsobiť najmenej päť rokov u advokáta a zvyšný čas buď u advokáta, verejného notára alebo na súde, štátnom zastupiteľstve, prípadne na správnom, samosprávnom či finančnom úrade.

Existovali aj určité prekážky výkonu advokácie, ktoré boli uvedené v § 2 v spomínanom zákone č. 40/1922 Sb. z. a n. činný advokát nemohol byť ten, kto bol právoplatným rozhodnutím trestného súdu odsúdený za čin, pre ktorý podľa platných ustanovení nastávala strata volebného práva do obcí po dobu tejto straty, ďalej ten, kto na základe disciplinárneho nálezu bol zo zoznamu advokácie vymazaný po dobu, po ktorú výmaz trval, ďalej ten, kto zastával funkciu na štátnom platenom úrade, mimo učiteľského a ministerského úradu, potom ten kto bol verejným notárom, kto vykonával zamestnanie nezlučujúce sa s povahou a výkonom advokácie alebo kto sa v dôsledku svojho konania stal nedôveryhodným a ešte ten, kto upadol do konkurzu alebo na sa na jeho žiadosť vykonávalo vyrovnanie, pokiaľ konanie trvalo.

Za dôvodom vyňatia ministerskej funkcie spomedzi prekážok výkonu advokácie môže byť fakt, že viacero vtedajších ministrov vlády pôsobilo v advokácii. V období prvej republiky pôsobilo v rezorte spravodlivosti na ministerskom poste 17 advokátov, napríklad František Soukup, František Veselý, Alfréd Meissner, August Popelka, Jozef Dolanský, Ivan Dérer a Vladimír Fajnor. Advokátom bol aj minister financií Alois Rašín.

Zánik výkonu advokácie upravoval § 3. Právo vykonávať advokáciu zanikalo, ak advokát prestal spĺňať podmienky pre zápis do zoznamu advokátov, rozhodol sa dobrovoľne ukončiť svoju činnosť, vzdal sa svojho sídla a neustanovil substitúta, prijal úrad alebo začal vykonávať povolanie nezlučiteľné s advokáciou, ak bol odsúdený za vyššie uvedený trestný čin alebo disciplinárne previnenie advokátskou komorou alebo ak bol na jeho majetok vyhlásený konkurz prípadne začaté vyrovnávacie konanie.

„Zákon z roku 1922 bol prvým právnym predpisom, ktorý predpokladal pripustenie žien k výkonu právnického povolania.“¹⁴ Matylda Wichová-Mocová bola prvou ženou na území Československa, ktorá sa stala advokátkou. Do zoznamu advokátov bola zapísaná v roku 1929.

Na Slovensku začali ženy pôsobiť v advokácii o čosi neskôr. Prvou zapísanou advokátkou bola Edita Neubergerová, ktorá pôsobila v Bratislave a vstúpila do advokácie v roku 1932. I napriek tejto kladnej zmene bol ich počet v najbližších rokoch nízky.

Dôraz bol kladený aj na advokátsky sľub. Ustanovenie § 7 tohto zákona obsahovalo presnú formuláciu sľubu skladaného pred zápisom do zoznamu advokátov do rúk prezidenta príslušnej advokátskej komory alebo jeho námestníka. Budúci advokát sľuboval okrem iného aj vernosť Československej republike. Advokáti, ktorí boli zapísaní v advokátskej komore pred účinnosťou zákona z 2. marca 1922, mali povinnosť najneskôr do 3 mesiacov zaslať doporučeným dopisom vlastnoručne napísaný a podpísaný text sľubu príslušnej advokátskej komore. Pokiaľ by táto povinnosť ani po predchádzajúcej výzve nebola splnená najneskôr do jedného mesiaca, došlo by k výmazu zo zoznamu advokátov.

---

¹⁴ BALÍK, Stanislav, et al. *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha : Česká advokátní komora, 2009. Advokacie v letech 1918-1938, s. 147.

Novela myslela aj na územie Podkarpatskej Rusi. Zákon, konkrétne v § 8, stanovil, že minister spravodlivosti určí, ktorý predseda sedrie bude viesť potrebnú agendu komory, zoznam advokátov a kandidátov advokácie ako aj prijímať sľub až do doby kým nebude v Podkarpatskej Rusi zriadená advokátska komora.

Vyhláškou ministra spravodlivosti č. 72/1922 Sb. zák. a nar. bol predseda sedrie v Užhorode poverený výkonom agendy vo veciach advokátskych na Podkarpatskej Rusi.

Do prvorepublikového právneho vývoja advokácie zasiahol aj zákon č. 54/1925 Sb. zák. a nar., ktorým sa menia niektoré ustanovenia o poplatkoch, taxách a kolkoch. Došlo k zvýšeniu niektorých poplatkov a stanoveniu výšky zápisného do zoznamu advokátov, ktoré činilo 500.- Kč.

K výkonu tohto zákona došlo nariadením č. 87/1925 Sb. zák. a nar. Určoval spôsob platenia za zápis do advokátskej komory. Platilo sa v kolkoch a k aktu zaplatenia došlo pred vykonaním zápisu nalepením kolkov a ich následným znehodnotením pečiatkou príslušnej advokátskej komory, resp. prezídia súdnej stolice v Užhorode.

Advokáciu na Slovensku ovplyvnilo aj vládne nariadenie č. 70/1929 Sb. zák. a nar., ktorým sa zrušuje nariadenie č. 1456/1918 M.E. (uh. min.) o novej úprave úľav, potreba ktorých bola vyvolaná vojnou, pokiaľ ide o jednotnú sudcovskú a advokátsku skúšku a o prax predpísanú pre sudcov, advokátov a námestníkov verejných notárov. Zrušením nariadenia č. 1456/1918 M.E. došlo k zrušeniu poskytovaných úľav v praxi pre advokátsku skúšku, ktoré boli pôvodne zavedené v dôsledku prvej svetovej vojny.

Zákomom č. 130/1936 Sb. zák. a nar., ktorým sa mení a dopĺňa zákon na ochranu republiky, došlo zo strany štátu k výraznému zásahu do slobody advokátskeho povolania. Jednalo sa o to, že v ustanovení § 6 bolo uvedené, že v konaniach pre trestné činy uvedené v tomto zákone mohla byť osoba stanovená za obhajcu len ak bola zapísaná do zoznamu obhajcov oprávnených v týchto veciach obhajovať.

O zásah do slobody advokátskeho povolania išlo preto, lebo zoznam obhajcov viedlo Ministerstvo spravodlivosti, ktoré mohlo spomínaný zápis

kedykoľvek bez udania dôvodu odoprieť. Zo zoznamu mohol byť vymazaný bez udania dôvodu taktiež už aj zapísaný obhajca. Stanovisko príslušnej advokátskej komory bolo nutné, ale nezáväzná. „Do tohto zoznamu mohli byť zapísaní obhajcovia aj bez ich súhlasu s tým, že ak odopreli uvedený sľub zložiť, mohli byť zbavení práva vystupovať pred súdmi ako obhajcovia v trestných veciach vôbec.“¹⁵ Počas obdobia kým dôjde k vytvoreniu tohto zoznamu, získanie povolenia obhajovať v týchto veciach spočívalo v zložení písomného sľubu a pripustení prezidenta vrchného súdu príslušného obvodu k výkonu tejto činnosti.

3.1.2. Advokátska tarifa

V roku 1921 došlo k prijatiu zákona č. 78/1921 Sb. zák. a nar., ktorý splnomocnil vládu, aby vydala sadzby pre výkony advokátov a ich kancelárií. „V zmysle tohto zákona bola vláda oprávnená, aby po vypočutí advokátskych komôr ustanovila nariadením, ktoré výkony advokátov a ich kancelárií v súdnom a rozhodcovskom konaní je možné priemerne oceniť a aby pre výkony vydala sadzby /tarifu/, v ktorých bude odmena určená s tým však, že sadzbami nebude dotknuté právo účastníkov dohodnúť si s advokátom výšku odmeny a ani právo súdu skúmať, či účtované úkony boli nutné a účelné.“¹⁶ Sadzby mali platiť aj pre určenie trov, ktorých náhrada sa ukladala odporcovi. Ustanovenie § 4 tohto zákona, umožňovalo vydávanie zvláštnych sadzieb pre obvody jednotlivých zborových súdov druhej stolice, ktoré by brali do úvahy zvláštne pomery dotýčajúcich území a taktiež rušil ustanovenie § 194 zák. článku LIV/1912, ohľadne sadzieb advokátskych poplatkov. Právna úprava mala zostať platná až do vydania nových sadzieb.

O tri roky neskôr došlo v nadväznosti na vyššie spomínaný zákon č. 78/1921 Sb. zák. a nar. k prijatiu vládneho nariadenia č. 95/1923 Sb. zák. a nar., ktorým sa ustanovujú sadzby pre výkon advokátov a ich kancelárií s účinnosťou od 1.6.1923. Vzťahovalo sa na všetky úkony vykonané od tohto dňa. Toto vládne nariadenie bolo významné aj z toho dôvodu, že zrušením dočasnej

¹⁵ KEREČMAN, Peter. *Kapitoly z dejín advokacie na Slovensku* [online]. Košice : Agentúra Penelopa, 2005 [cit. 2011-08-01]. Advokácia na Slovensku v období 1. ČSR, s. . Dostupné z WWW: <http://www.nasaadvokacia.sk/kniha_csr.html>.

¹⁶ KEREČMAN, Peter. *Kapitoly z dejín advokacie na Slovensku* [online]. Košice : Agentúra Penelopa, 2005 [cit. 2011-08-01]. Advokácia na Slovensku v období 1. ČSR, s. . Dostupné z WWW: <http://www.nasaadvokacia.sk/kniha_csr.html>.

advokátskej sadzby vydananej nariadením vlády č. 498/1919 Sb. zák. a nar., ktorá neplatila pre oblasť Slovenska, zjednotilo ustanovenia o odmenách advokátov na celom území Československej republiky.

Upravoval sadzby odmeňovania pre oblasť civilného súdneho konania, rozhodcovského konania mimo oblasti sociálneho poistenia, kde bola rozhodcovskému súdu ponechaná možnosť rozhodovať podľa vlastného uváženia. „*Na výkony advokátov v trestnom konaní sa použili tieto sadzby len v prípade, ak išlo o zastupovanie súkromného žalobcu mimo konania porotného.*“¹⁷

Možnosť odchýlenia sa od tejto úpravy vo forme voľnej dohody medzi advokátom a klientom ostávala v platnosti aj naďalej. Spôsob zisťovania hodnoty rozhodujúcej pre použitie sadzby vychádzal z ustanovenia § 3, ktorý určoval, že v spornom rozhodcovskom konaní sa vychádzalo z predmetu sporu, v exekučnom, zabezpečovacom, konkurznom, vyrovnávacom konaní z hodnoty nároku, v nesporovom konaní z hodnoty predmetu, ktorého a v trestnom z výšky uplatnenej náhrady súkromným účastníkom. V prípade ak nebola hodnota sporu číselne vyjadrená, poprípade nebolo možné určiť jej výšku, malo sa za to, že hodnota predmetu v konaní, ktoré bolo začaté v prvej stolici podľa príslušných predpisov, bola ocenená čiastkou 2.000 Kč. V prípade konania pred zborovými súdmi prvej stolici sa jednalo o čiastku 10.000 Kč.

Sadzobník tvoril samostatnú prílohu tohto vládneho nariadenia. Pozostával z troch častí. „*V prvej boli stanovené odmeny za jednotlivé úkony (Pracovná odmena), pričom základnými kritériami bola zložitost' veci a hodnota sporu ak aj to, súd ktorého stupňa bol vecne príslušný konať v prvej stolici, v druhej časti pod názvom Poplatky cestovné a vzdialenostné boli upravené cestovné náhrady a konečne v tretej časti boli upravené ostatné náhrady (Poplatky manipulačné).*“¹⁸

Len na okraj by som sa zo zaujímavosti zmienil o systéme cestovných a vzdialenostných poplatkov. Osobne ma zaujal tým, že komfort cestovania bol odstupňovaný na základe pracovnej pozície v advokátskej kancelárii. Ak advokát splňoval náležité podmienky, mohol cestovať železnicou alebo parníkom v prvej

¹⁷ KEREČMAN, Peter. *Kapitoly z dejín advokacie na Slovensku* [online]. Košice : Agentúra Penelopa, 2005 [cit. 2011-08-01]. Advokácia na Slovensku v období 1. ČSR, s. . Dostupné z WWW: <http://www.nasaadvokacia.sk/kniha_csr.html>.

¹⁸ KEREČMAN, Peter. *Kapitoly z dejín advokacie na Slovensku* [online]. Košice : Agentúra Penelopa, 2005 [cit. 2011-08-01]. Advokácia na Slovensku v období 1. ČSR, s. . Dostupné z WWW: <http://www.nasaadvokacia.sk/kniha_csr.html>.

triede s následným uplatnením náhradu cestovných výdajov. Ak bola stanica vzdialená od jeho sídla viac ako 2 km, mal taktiež nárok na náhradu za dvojzáprahový povož. Ak išlo o kandidáta advokácie, tomu boli hradené spomínané výdaje ak cestoval na železnici 2. triedou, na parníku 1. triedou a jednozáprahovom povoze. Iní zamestnanci advokáta mohli cestovať na železnici 3. triedou, na parníku 2. triedou a jednozáprahovým povozom len pod podmienkou, že nebolo možné použiť hromadnú dopravu.

Advokátska tarifa bola čiastočne upravená aj vládny nariadením č. 170/1932 Sb. zák. a nař., ktorým sa upravuje sadzba odmien za zastupovanie advokátmi v konaní pred pracovnými súdmi a v konaní opravnom.

3.1.3. Právna úprava od 26. mája 1936 – koniec prvej Československej republiky

Súbežne s osnovou bola v polovici 30. rokov 20. storočia pripravovaná novela platného advokátskeho poriadku, ktorá bola uskutočnená zákonom č. 144/1936 Zb. z. a n., zo dňa 26. mája 1936, ktorým sa menia a doplňujú niektoré ustanovenia o advokátoch.

Výraznou zmenou bolo predĺženie koncipientskej lehoty na šesť rokov a taktiež riešila i otázku sociálneho poistenia advokátov. *„Významnú úpravu prináša novela v článku II, ktorý dopĺňuje § 27 advokátskeho poriadku písmenom g tým, že do právomoci komory náleží uznášať sa o zaopatrení advokátov a kandidátov advokácie v invalidite a starobe, ako i vdov a sirôt po advokátoch a kandidátoch advokácie a založiť za tým účelom za súhlasu ministra spravodlivosti invalidné a starobné zaopatrenie spôsobom donucovacím a to zriadením ústavu vlastného alebo hromadným pristúpením k zriadenému ústavu poisťovaciemu, čím však nebudú dotknuté povinnosti vyplývajúce zo zákona č. 148/1925 o poistení osôb samostatne hospodáriacich pre prípad invalidity*

*a staroby a zo zákona č. 26/1929 Sb. o penzijnom poistení zamestnancov vo vyšších službách v znení jeho noviel.*¹⁹

Vznikol Zaopatrovací ústav, ktorý mal byť financovaný z dávok, ktoré odvádzali advokáti z odmeny v prípadoch, ak boli menovaní správcami konkurznej podstaty alebo vyrovnávacími správcami. Výška príspevku bola 5% zo získanej odmeny.

Nariadenie vlády č. 186/1936 Sb. zák. a nar., ktorým sa určuje deň zahájenia činnosti advokátskej komory v Bratislave a upravuje obvod pôsobnosti advokátskej komory v Turč. sv. Martine určovalo, že *„advokátska komora v Bratislave začne svoju činnosť dňom 1.10.1936 a do času, kým sa nevytvorí pre obvod Vrchného súdu v Košiciach advokátska komora v Košiciach, mala sa vzťahovať pôsobnosť doterajšej komory v Turčianskom Sv. Martine na územie obvodov okresného súdu v Turčianskom sv. Martine a krajského súdu v Ružomberku.*²⁰

Nariadenie vlády č. 224/1936 Sb. zák. a nar. o započítaní vojenskej služby prezenčnej do právnej praxe kandidátov advokácie bolo vydané z dôvodu vykonania zákona č. 144/1936 Sb. zák. a nar., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré ustanovenia o advokátoch. Nariadenie umožňovalo kandidátom advokácie so šesťročnou praxou započítanie vojenskej prezenčnej služby do ich právnej praxe v jednej polovici, za podmienky, že bola vykonaná v československej brannej moci a nebola predĺžená ako trest.

3.1.4. Zámery unifikácie a reformy advokácie

„Požiadavka vydania unifikovaného advokátskeho poriadku bola súčasťou pokusu o unifikáciu celého československého právneho poriadku. Zatiaľ čo na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi bola chystaná unifikácia žiaduca predovšetkým z organizačných dôvodov, v českých krajinách bola príprava jednotného

---

¹⁹ KOBER, Jan. *Advokacie v českých zemích v létech 1848 - 1994*. Praha : Česká advokátní komora, 1994. Právní úprava advokacie, s. 75-76.

²⁰ KEREČMAN, Peter. *Kapitoly z dejín advokacie na Slovensku* [online]. Košice : Agentúra Penelopa, 2005 [cit. 2011-08-01]. Advokácia na Slovensku v období 1. ČSR, s. . Dostupné z WWW: <http://www.nasaadvokacia.sk/kniha_csr.html>.

*advokátskeho poriadku spojovaná s nádejou v uskutočnenie už dlhšiu dobu diskutovanej reformy advokácie.*²¹

Prvé dohady o potrebe reformácie advokácie boli vedené už pred vznikom Československej republiky a rokovania plynule pokračovali. Názory boli prezentované na pôde advokátskej komory, advokátskych spolkov a advokátskych časopisov. K reformným otázkam sa pravidelne vyjadrovali funkcionári advokátskych komôr, v periodikách bola k dispozícii celá rada diskusných príspevkov s veľkou variabilitou úsudkov, napr. na stránkach Právnických rozhľadů, České advokacie, Právneho obzoru či Zpráv Svazu advokátov na Slovensku.

Prvorepubliková advokácia, podľa jej predstaviteľov a navrhovateľov reforiem, zápasila s radou problémov. Jednalo sa o hlavne o nárast počtu advokátov a tým pádom o problematiku nedostatku práce pre všetkých advokátov. Hlavnými požiadavkami sa tak stalo predĺženie koncipientskej doby, zabráneniu prílivu nových advokátov znovu zavedením princípu numerus clausus.

3.1.5. Osnova unifikovaného advokátskeho poriadku z roku 1936

*„Advokátmi túžobne očakávaná osnova unifikovaného advokátskeho poriadku bola členená na sedem oddielov o 141 paragrafov a predovšetkým vychádzala z právnej úpravy platnej v českých krajinách.*²² Chcela pôsobiť nielen unifikačne, ale aj reformne.

Praha sa mala stať sídlom advokátskej vrchnej komory. Po organizačnej stránke mala mať predsedníctvo, odbory a valný zbor, ktorého členovia sa mali z titulu svojej funkcie stať prezidentmi a viceprezidentmi jednotlivých komôr a ďalej členovia a náhradníci volení na valných hromadách jednotlivých komôr. Aspoň desaťročný výkon advokácie bol podmienkou pasívneho volebného práva.

---

²¹ BALÍK, Stanislav, et al. *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha : Česká advokátní komora, 2009. Záměry unifikace a reformy advokacie, s. 153-154.

²² BALÍK, Stanislav, et al. *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha : Česká advokátní komora, 2009. Záměry unifikace a reformy advokacie, s. 155.

Valný zbor vrchnej advokátskej komory mal mať dosť široké pole právomocí. K advokátskemu stavu to bolo zastupovanie navonok, hájenie jeho záujmov, zvolávanie kongresov advokácie k prejednávaniu zásadných otázok; k jednotlivým komorám výkon dozoru nad činnosťou, schvaľovanie uznesení ich valných hromád a rozpočtov, overovanie volieb členov do orgánov komôr; k vrchnej advokátskej komore voľba členov ich orgánov a stanovovanie pravidiel jej chodu; i k Najvyššiemu súdu voľba členov z pomedzi advokátov do kárneho senátu. Valný zbor mal oprávnenie podávať ministerstvám návrhy zákonov a taktiež navrhovať opatrenia rôzneho druhu, ktoré mali prispieť k odstráneniu závad v správe a súdnictve.

Prezident a traja viceprezidenti mali tvoriť predsedníctvo vrchnej advokátskej komory. Mali byť volení valným zborom vrchnej advokátskej komory.

Novela taktiež posilňovala právomoci ministra spravodlivosti voči jednotlivým komorám i vrchnej advokátskej komore.

Zmeny sa dotkli i samotných advokátskych komôr. Osnova im prideliла štatút verejnoprávných korporácií. Na rozdiel od doterajšej právnej úpravy mala osnova vymedziť pôsobnosť jednotlivých orgánov komory a nie stanoviť všeobecné kompetencie komôr. Čo sa týka orgánov komory, tak tie zostali v podstate nezmenené.

Prvý oddiel pozostával zo siedmich paragrafov a riešil spôsobilosť k povolaniu advokáta. V tejto oblasti došlo k sprísneniu z dôvodu, akého som už spomenul a to nadmerného počtu advokátov. Ako príklad by som mohol uviesť predĺženie doby prípravnej praxe na šesť rokov. V rámci zápisu do zoznamu advokátov sa malo oproti doterajšej právnej úprave po novom viesť správne konanie. Proti rozhodnutiu komorného výboru sa mohol nezapísaný žiadateľ odvolať (podať rekurz) k vrchnej advokátskej komore a prípadne ešte ďalší rekurz k Najvyššiemu súdu.

Druhý oddiel sa venoval stavovským právam a povinnostiam advokátov. Bol upravený v § 8 až 24. Po zrovnaní osnovy s advokátskym poriadkom z roku 1868 a zák. čl. z roku 1874 môžeme konštatovať, že osnova zostala prakticky v nezmenenej podobe. Snahe Stálej delegácie advokátskych komôr

zakomponovať do osnovy mimo iného overovanie pravosti podpisov na listinách zriadených advokátom či osvedčovanie súhlasu opisu s listinami v jemu zverených náležitostiach, nebolo vyhovené.

I v ďalších ustanoveniach prevládala obdoba doterajších právnych predpisov. Piaty oddiel podrobne upravoval hmotné i procesné kárne právo. Došlo tak v podstate k integrácii právnej úpravy disciplinárneho štatútu z roku 1872 do advokátskeho poriadku. Úloha Najvyššieho súdu rozhodovať v druhom stupni v disciplinárnych veciach mu zostala aj naďalej.

„Šiesty oddiel obsahoval predpisy o kandidátoch advokácie, prípravnej praxi a advokátskej skúške.“²³

V siedmom oddieli sme mohli nájsť spoločné ustanovenia, predpisy o počítaní lehôt, náhradu nákladov, o oslobodení od poštových a kolkových poplatkov a o uplatnení subsidiarity zásad správneho konania pred komorami a vrchnou komorou.

Osnova však narazila vo vláde na odpor ministerstva vnútra, ktoré sa bránilo hlavne myšlienke zriadiť vrchnú advokátsku komoru, ktorá bola medzi tým, už v samotnom texte pomenovaná na Stálu delegáciu. Mimo iného sa ešte viedol spor o sudcovské privilégium a o oprávnenie správnych úradníkov skúšať u advokátskych skúšok.

Osnova unifikovaného advokátskeho poriadku nebola do konca prvej Československej republiky prijatá. Unifikáciu advokátskeho práva sa podarilo paradoxne doceliť až v advokátskom poriadku č. 322/1948 Zb.

3.1.6. Právna úprava po Mníchovskom diktáte

„S ohľadom na politický vývoj v Európe bola vyhlásená v ČSR dňa 23.9.1938 všeobecná mobilizácia a o sedem dní neskôr bol prijatý mníchovský diktát. Začiatkom októbra 1938 vstúpili na územie ČSR nemecké vojenské

---

²³ BALÍK, Stanislav, et al. *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha : Česká advokátní komora, 2009. Záměry unifikace a reformy advokacie, s. 156.

*jednotky a krátko na to Poľsko obsadilo tešínske Sliezske.*²⁴ Došlo k výrazným územným zmenám v ČSR.

Na túto vzniknutú situáciu reagovalo dňa 9.10.1938 vládne nariadenie č. 219/1938 Sb. zák. a nař. o dočasných obmedzeniach v živnostenskom a inom zárobkovom podnikaní, ktoré kvôli mimoriadnej situácii obmedzilo vykonávanie živností ako aj slobodných povolání akou je advokácia. Obmedzenie spočívalo v tom, že správne orgány zohľadňovali pri udeľovaní, resp. zmenách v oprávneniach na podnikanie mimo bežne povinných náležitostí aj námietky z hľadiska mimoriadnych hospodárskych pomerov alebo z dôvodu verejného záujmu.

Toto vládne nariadenie následne vystriedalo ďalšie a to vládne nariadenie č. 265/1938 Sb. zák. a nař. o dočasných obmedzeniach v živnostenskom a inom zárobkovom podnikaní, ktoré obdobne upravovalo postavenie advokátov a navyiac v § 2 odst. 5 stanovilo, že pokiaľ bol advokátovi odopretý zápis do zoznamu advokátov alebo povolenie presídlenia, môže podať proti takémuto rozhodnutiu odvolanie do 15 dní od jeho doručenia u advokátskej komory na ministerstvo spravodlivosti.

K ďalším zmenám v advokácii došlo už ku koncu roku 1938 prijatím opatrenia Stáleho výboru zo 16.12.1938 č. 284/1938 Sb. zák. a nař. o dočasnej úprave niektorých otázok týkajúcich sa advokácie. Táto norma nadväzovala na vyššie uvedené predpisy a výslovne stanovovala, že výbor advokátskej komory povolí zápis do zoznamu advokátov či do zoznamu kandidátov advokácie iba vtedy, ak tým nie je dotknutý verejný záujem. Výbor advokátskej komory získal kompetenciu obmedziť na určitú dobu povolenie tak, že prax advokáta či kandidáta advokácie mohla byť vykonávaná iba v určitom mieste a v meste, ktoré malo podľa posledného sčítania ľudu viac než 50.000 obyvateľov alebo iba v určitej časti mesta. Podmienka nedotknutia verejného záujmu platila aj pre povolenia ohľadne presídľovania advokátov. Ustanovenie § 3 definovalo pojem dotknutý verejný záujem. Jednalo sa o situácie, ak by povolením zápisu alebo presídlenia, došlo k poškodzovaniu advokátov v určitom obvode alebo na určitom mieste, z dôvodu ich nadmerného výskytu, čo by viedlo k ohrozeniu ich dôstojného finančného príjmu. V prípade neudelenia povolenia bolo aj naďalej

---

²⁴ KERECMAN, Peter. *Kapitoly z dejín advokacie na Slovensku* [online]. Košice : Agentúra Penelopa, 2005 [cit. 2011-08-01]. Advokácia na Slovensku v období 1. ČSR, s. . Dostupné z WWW: <http://www.nasaadvokacia.sk/kniha_csr.html>.

možné podať výboru opravný prostriedok o ktorom následne rozhodovalo ministerstvo spravodlivosti. Nariadenie taktiež stanovilo, že vo výboroch advokátskej komory mohli pôsobiť len advokáti, ktorí mali sídlo v obvode advokátskej komory neobsadenom cudzou mocou. Do úvahy bola vzatá taktiež ich národnosť. *„Pokiaľ neboli príslušníkmi národnosti českej, slovenskej alebo rusínskej, smel byť ich počet iba tak veľký, aby to zodpovedalo národnostnému zloženiu obyvateľstva obvodu advokátskej komory.“*²⁵ Podľa § 6 zúčastňovať sa valných zhromaždení advokátskych komôr a hlasovacie právo mali iba tí advokáti, ktorí v tú dobu svoje sídlo v obvode advokátskej komory. Ustanovenie § 7 sa v tomto vládnom nariadení venovalo odchodom advokátov do dôchodku. Právo vykonávať advokáciu zanikalo 31.12. toho roku, v ktorom advokát dosiahol 65 rokov veku. Existovala aj výnimka. Výbor advokátskej komory mohol povoliť výkon advokácie aj po tomto termíne ak si to vyžadoval verejný záujem alebo ak by to advokát potreboval pre svoju výživu a výživu svojej rodiny. Takúto žiadosť bolo treba doručiť najmenej 3 mesiace pred dňom zániku advokátskej licencie podľa uvedených ustanovení. Žiadosť musela obsahovať aj odôvodnené a preukázané majetkové pomery advokáta. Opravné prostriedky proti rozhodnutiu o nevyhovení žiadosti sa podávali podobným spôsobom ako proti rozhodnutiam, ktorými nebolo vyhovievané žiadosti o zápis alebo presídlenie.

Vyhlásenie predsedu vlády o opatreniach Stáleho výboru podľa § 54 ústavnej listiny s dočasnou platnosťou zákona č. 320/1938 Sb. zák. a nar., bolo prijaté dňa 6.12.1938. Predseda vlády nim vyhlásil, že *„v lehote stanovenej ústavou boli oboma snemovňami Národného zhromaždenia ČSR schválené mimo iného aj opatrenie č. 284/1938 Sb. zák. a nar., o dočasnej úprave niektorých otázok týkajúcich sa advokácie.“*²⁶

3.2. Stavovská samospráva

„Recepcia rakúskych a uhorských právnych predpisov do československého právneho poriadku neznamena, že by advokátska samospráva

²⁵ KEREČMAN, Peter. *Kapitoly z dejín advokácie na Slovensku* [online]. Košice : Agentúra Penelopa, 2005 [cit. 2011-08-01]. Advokácia na Slovensku v období 1. ČSR, s. . Dostupné z WWW: <http://www.nasaadvokacia.sk/kniha_csr.html>.

²⁶ KEREČMAN, Peter. *Kapitoly z dejín advokácie na Slovensku* [online]. Košice : Agentúra Penelopa, 2005 [cit. 2011-08-01]. Advokácia na Slovensku v období 1. ČSR, s. . Dostupné z WWW: <http://www.nasaadvokacia.sk/kniha_csr.html>.

*a advokácia fungovali naďalej na celom území republiky bez problémov.*²⁷

V českých krajinách sa nemeckí advokáti snažili o udržanie svojho vplyvu v stavovských orgánoch a na Slovensku došlo v podstate k rozpadu doterajšej advokátskej organizácii.

V českých krajinách bola situácia konsolidovaná. I naďalej tu pôsobili tri advokátske komory a to Advokátska komora v Čechách so sídlom v Prahe, Moravská advokátska komora v Brne a Sliezska advokátska komora v Opave. Pražská advokátska komora mala pozíciu lídra pre československé advokátske komory, ktorej prezident býval tradične i predsedom neformálne činnnej Stálej delegácie advokátskych komôr.

V českej advokátskej komore prevzal iniciatívu do svojich rúk Spolok českých advokátov, ktorý predovšetkým usiloval o zrušenie jednacieho poriadku komory, aby došlo k zrovnoprávneniu zastúpenia českých a nemeckých advokátov v orgánoch komory. Na prvých dvoch valných hromadách konaných 27. apríla a 1. júna 1919 k zrušeniu nedošlo. „*Ministerstvo spravodlivosti ich zrušilo až na základe intervencie predsedu Spolku českých advokátov Ladislava Valentu výnosom z 23. júna 1923.*“²⁸

Vzťahy českých a nemeckých advokátov boli značne vyhrotené. Nemeckí advokáti odmietli pristúpiť na návrh Spolku českých advokátov, ktorí požadovali, aby členovia orgánov komory boli volení na princípe dvoj tretinovej väčšiny českých advokátov. Rozhodli sa preto 19. októbra 1919 bojkotovať valnú hromadu, na ktorej boli zvolené orgány komory zložené výlučne z českých advokátov. Funkciu prezidenta nadobudol pražský advokát Alois Stompfe, o ktorom sa detailnejšie zmienim v ďalšej kapitole mojej práce.

Po tejto valnej hromade prebiehali jednania medzi českými a nemeckými advokátskymi spolkami ohľadne otázky úpravy národnostných pomerov vo výbore Advokátskej komory v Čechách a podarilo sa doceliť dohodu, podľa ktorej sa komorný výbor mal skladať z predsedu Čecha a dvoch viceprezidentov, z ktorých by mal byť jeden Čech a druhý Nmec. Členov výboru malo byť 27, z ktorých by 16 bolo českej a 11 nemeckej národnosti.

---

²⁷ BALÍK, Stanislav, et al. *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha : Česká advokátní komora, 2009. Záměry unifikace a reformy advokacie, s. 151.

²⁸ BALÍK, Stanislav, et al. *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha : Česká advokátní komora, 2009. Záměry unifikace a reformy advokacie, s. 151.

Na ďalšej valnej hromade, ktorá sa konala 9. mája 1920 v Plodinovej burze v Prahe, bola táto dohoda rešpektovaná. Za prezidenta bol opätovne zvolený Alois Stompfe, jeho námestníkmi sa stali Antonín Klouda a Friedrich Kaufmann. Advokátska komora v Čechách bola Aloisom Stompfom vedená až do roku 1934, kedy ho na poste prezidenta vystriedal Antonín Klouda, ktorý túto funkciu vykonával do roku 1938.

V Moravskej advokátskej komore sa striedanie českých a nemeckých prezidentov zrušilo až začiatkom tridsiatych rokov 20. storočia. Prezidenti boli František Hodáč v rokoch 1918 – 1919, Heinrich Rosenberg v rokoch 1920 – 1923, 1925 – 1928 a Jan Čapek v rokoch 1923 – 1925, 1929 – 1931. V rokoch 1931 – 1937 stála na čele komory najvýznamnejšia osobnosť v medzivojnovnej Moravskej advokátskej komore – Hynek Bulín. V rokoch 1937 – 1938 stál v čele komory František Pauk.²⁹

V Sliezskej advokátskej komore mali taktiež prevahu advokáti nemeckej národnosti. Alois Eisler bol prezidentom už od roku 1915 a zostal ním až do roku 1926. Následne ho vo funkcii vystriedal Isidor Wolf.

Ako som už uviedol, v českých krajinách až na nezhody medzi českými a nemeckými advokátmi ohľadne personálnych otázok pri obsadzovaní orgánov advokátskych komôr, bola zachovaná kontinuita vo fungovaní stavovskej samosprávy. Na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi sa však doterajšia advokátska organizácia, ako som už spomenul v podstate rozpadla.

Podľa zák. čl. XXXIV. z r. 1874 pôsobili po štátnom prevrate (28.10.1918) štyri autonómne zriadené advokátske komory: 1. bratislavská, 2. bansko-bystrická, 3. košická a 4. prešovská.

Usporiadanie niektorých oblastí ostalo po vzniku novej republiky neharmonické, napr. Gemer prináležal ku advokátskej komore, ktorej sídlo ostalo v Miškovci, Hont, Novohrad prináležali ku advokátskej komore, ktorej sídlo ostalo v Balážových Ďarmotách a Komárno patrilo ku advokátskej komore, ktorej sídlo ostalo v Rábe. Túto situáciu sa snažil riešiť minister pre správu Slovenska, ktorý pridelil Komárno bratislavskej advokátskej komore, Hont, Novohrad pridelil bansko-bystrickej komore a Gemer pridelil košickej komore. Bratislavská

---

²⁹ BALÍK, Stanislav, et al. *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha : Česká advokátní komora, 2009. Záměry unifikace a reformy advokacie, s. 152.

a bansko-bystrická komora tomuto nariadeniu plne vyhovelá, košická však nie. Tak vznikla paradoxná situácia, že gemerskí advokáti neboli v rokoch 1918 až 1921 evidovaní v žiadnej advokátskej komore. K náprave došlo až vznikom advokátskej komory v Turčianskom Sv. Martine.

K zlúčeniu všetkých advokátskych komôr došlo zákonom č. 167/1920 Sb. zák. a nař. o dočasnej úprave činnosti advokátskych komôr na Slovensku. Zákonodarcovia sa tak snažili aspoň čiastočne vyriešiť vzniknutú neutešujúcu situáciu ohľadne advokátskych komôr. Jedným z dôvodov prijatia tohto zákona bola aj snaha umožniť advokátom a kandidátom advokácie z českých krajín presídlieť sa na Slovensko, pretože by to pomohlo riešiť situáciu ohľadne nedostatku sudcov a právnych čakaťov na Slovensku, ktorú zapríčinil predovšetkým fakt, že veľký počet sudcov nebolo možné prevziať pre ich maďarský šovinistický postoj alebo sabotovanie.

Nová komora mala sídlo v Turčianskom Sv. Martine a svoju činnosť zahájila 17. januára 1921. Tuto formou došlo k zlúčeniu advokátskych komôr v Bratislave, Banskej Bystrici, Prešove a Košiciach s tým, že minister spravodlivosti nariadením určovali sídlo zlúčenej komory a vymenoval členov Správneho výboru. Spomenutým zákonom č. 167/1920 Sb. zák. a nař. bolo stanovené, že Správny výbor zlúčenej komory sa skladal z predsedu, tajomníka, pokladníka, komorného žalobcu a jeho námestníka, z ôsmich členov a štyroch náhradníkov, pričom členmi správneho výboru mohli byť len členovia komory. V jej čele stál advokát v Turčianskom Sv. Martine a slovenský politik Ján Vanovič. Na základe § 3 tohto zákona, Správny výbor zlúčenej komory získal všetky práva a povinnosti, ktoré podľa doterajších predpisov patrili do právomoci Výboru a Valného zhromaždenia bývalých advokátskych komôr. Predseda Správneho výboru disponoval právami a povinnosťami predsedu advokátskej komory. Na základe § 6 mal Správny výbor povinnosť zistiť štátne občianstvo advokátov zapísaných do zoznamu po 28.10.1918. Pokiaľ bolo zistené, že advokáti neboli československí štátni príslušníci, boli zo zoznamu advokátov vymazaní. Správny výbor sa uznášal väčšinou hlasov nadpolovičnej väčšiny prítomných členov. Bol taktiež zodpovedný za likvidáciu záväzkov a majetku zlučovaných advokátskych komôr. V prípade pochybností bolo možné člena výboru kedykoľvek odvolať, disciplinárne potrestať a na jeho miesto vymenovať

iného. Touto právomocou disponoval minister spravodlivosti spolu s ministrom pre zjednotenie zákonodarstva a organizácie správy.

Situácia v Podkarpatskej Rusi bola ešte nepriaznivejšia ako na Slovensku. Ustanovenie § 8 zákona č. 40/1922 Zb. z. a n., ktorým sa menia a doplňujú niektoré ustanovenia o advokátoch, určovalo, že pokiaľ nebude v Podkarpatskej Rusi zriadená samostatná advokátska komora, väčšinu agendy bude mať na starosti určený predseda tamojších sedrií (súdov) a disciplinárnu oblasť bude mať na starosti disciplinárny senát advokátskej komory v Turčianskom Sv. Martine. Advokátsku komoru sa do konca prvej Československej republiky nepodarilo založiť.

3.2.1. Stále delegácie advokátskych komôr československých

Už čoskoro po prevrate naturálne vznikla potreba vytvorenia celonárodného orgánu advokátskych komôr k lepšiemu uplatňovaniu spoločných stavovských záujmov i skúseností pri vydávaní zákonov. Návrh na zriadenie Stálej delegácie advokátskych komôr československých schválila spolu so stanovami a rokovacím poriadkom valná hromada pražskej advokátskej komory dňa 19.12.1920.

Zástupcovia československej advokácie sa na porade konanej dňa 6.10.1923, na ktorej sa dohodli o vytvorení Stálej delegácie spôsobom, že ju budú tvoriť prezidenti, viceprezidenti všetkých komôr a 15 volených členov, z toho z pražskej komory 9, z brnenskej 2 a zo slovenskej 4. Funkciu predsedu bude vždy zastávať prezident pražskej komory.

„Prvá schôdza Stálej delegácie advokátskych komôr československa sa konala 5.4.1924. Predsedal jej prezident Českej advokátskej komory Dr. Stompfe a zúčastnili sa jej: Dr. Vanovič, prezident Slovenskej advokátskej komory, Dr. Čapek, prezident Moravskej komory, Dr. Eisler, prezident Sliezskej komory a ďalej páni: Dr. Herrmann, Dr. Karol, Dr. Kaufmann, Dr. Klouda, Dr. Králik, Dr. Křiwaček, Dr. Lorman, Dr. Lowy, Dr. Polan, Dr. Rosenberg, Dr. Tänzer, Dr.

Valenta, Dr. Weden, Dr. Weinfurter, Dr. Autengruber, Dr. Gažík, Dr. Nechuta, Dr. Schlecht a Dr. Wolf.“³⁰

Aj z dnešného hľadiska pokladám za zaujímavý príhovor prezidenta Dr. Stompfeho, ktorým sa snažil zdôrazniť ciele a význam tohto novovzniknutého orgánu advokátskych komôr. Podľa jeho slov bolo vytvorené stredisko československej advokácie najmä k tomu, aby sa spoločnými silami pričiniť o povznesenie stavu akému zodpovedá dôležitosť tejto inštitúcie, taktiež, že má byť záštitou všetkých, ktorí sa cítia ohrození, prípadne napadnutí ohľadne svojich práv. Ďalej kládol dôraz aj na nezávislosť od štátu. *„Musí byť snahou advokácie vybudovať riadnu autonómnou organizáciu úplne nezávislú od úradov so samostatnou kárnou mocou, ktorá sa dohodne na novom advokátskom poriadku.“*³¹ Z ďalších jeho myšlienok si taktiež môžeme brať príklad dodnes. *„Advokát musí byť ideálnym zástancom práva, musí byť nielen dobrým znalcom práva, ale i dobrým znalcom života, ušľachtilým v každom smere a preniknutým krásou svojho povolania, ďaleký všetkých úskokov a nízkych pohnútok a musí mať ľudské porozumenie pre starosti a strasti tých, ktorí sa jeho ochrane zverujú, ďaleký toho využívať situácie svojich bližných, má sa vyvarovať každej nečestnosti a hrubej snahy po hmotných statkoch.“*³² Inicializoval taktiež myšlienku hmotného zaopatrenia pre prípad zostarnutia a invalidity advokátov vo forme poistenia.

Na spomínanej schôdzi bol z šesťnásť bodového programu schválený štatút, rokovací poriadok Stálej delegácie, návrh pražskej komory na paušálne účtovanie palmaru a návrh zákonnej úpravy o trestnom stíhaní pokútництва, ktorá sa implementovala do trestného zákona č. 117/1852 r.z. novým § 330.

Na svojom ďalšom zasadaní, konaného v Brne dňa 30.5.1925, sa Stála delegácia advokátskych komôr zaoberala námietkami proti novele advokátskeho poriadku č. 40/1922 Sb. zák. a nař. Uzniesla sa na tom, že po ministerstve spravodlivosti požaduje úpravu dĺžky prípravnej praxe kandidátov advokácie. Navrhuje, aby *„prípravná prax trvala najmenej 6 rokov, z čoho najmenej 5 rokov musí byť vykonanej v praktickej právnej službe u advokáta; po dobu jedného roku prípravného šesťročia má byť prípravná prax u súdu, u úradov správnych,*

³⁰ KOBER, Jan. *Advokacie v českých zemích v létech 1848 - 1994*. Praha : Česká advokátní komora, 1994. Stálé delegace advokátních komor, s. 95.

³¹ KOBER, Jan. *Advokacie v českých zemích v létech 1848 - 1994*. Praha : Česká advokátní komora, 1994. Stálé delegace advokátních komor, s. 95.

³² KOBER, Jan. *Advokacie v českých zemích v létech 1848 - 1994*. Praha : Česká advokátní komora, 1994. Stálé delegace advokátních komor, s. 95 – 96.

*finančných alebo samosprávnych a to tak, že u súdu musí byť obligatórne aspoň šesťmesačná právna služba. Táto prax má byť primerane honorovaná.*³³

Ministerstvo spravodlivosti na základe stanoviska Stálej delegácie vypracovalo osnovu zákona, ktorá bola následne predmetom jednania komôr. Bolo poukazované najmä na to, že dochádza k neustálemu odd'ľovaniu uzákonenia nového advokátskeho poriadku a bolo taktiež doporučené upraviť v rámci novelizácie hlavne otázku nelegálnej praxe kandidátov advokácie a výkonu advokácie bývalými sudcami. Delegácia doplnila novelu v tomto smere o ďalšie ustanovenia a predložila návrh zákona, ktorým sa menia a doplňujú niektoré ustanovenia advokátskeho poriadku.

V poradí už tretia schôdza Stálej delegácie advokátskych komôr československých sa konala v Bratislave dňa 6. a 7.4.1928. *„Uzniesla sa na ponechaní obvodov komôr a ponechaní komory Sliezskej, pojať do advokátskeho poriadku predpis, že funkcionári komory na vedúcich miestach majú byť československej národnosti z 3/4, zaviesť vrchnú advokátsku komoru ako odvolaciu stolicu, predĺžiť koncipientsku prax na 7 rokov a zriadiť komitét pre reformu advokátskeho poriadku, advokátskeho tarifu, požadovať platenie ex officio obhajob.*³⁴

Na konečnej úprave návrhu nového advokátskeho poriadku sa Stála delegácia uzniesla na pražskej schôdzi konanej v termíne 22. – 24.11.1929. V nasledujúcich rokoch opakovane dochádzalo k jednaniam Stálej delegácie s ministerstvom spravodlivosti o novom advokátskom poriadku a postupne i o tarifných otázkach, taktiež sa na schôdzach jednalo o celoštátnych problémoch advokácie. Ako príklad by sa dalo uviesť uznesenie o reklame a inzercii zo zasadnutia z 30.10.1937.

Po mníchovskej dohode sa zišla Stála delegácia už len raz a to 21.1.1939 v Brne, za prítomnosti zástupcov všetkých komôr Československa. Účastníci zasadania hovorili predovšetkým o postupe jednotlivých komôr pri uskutočňovaní Opatrení stáleho výboru č. 284/1938 Sb. zák. a nař. K významnejším zmenám patrilo rozhodnutie delegácie upraviť advokátsky poriadok tým, že zaviedla

---

³³ KOBER, Jan. *Advokacie v českých zemích v létech 1848 - 1994*. Praha : Česká advokátní komora, 1994. Stálé delegace advokátních komor, s. 96 – 97.

³⁴ KOBER, Jan. *Advokacie v českých zemích v létech 1848 - 1994*. Praha : Česká advokátní komora, 1994. Stálé delegace advokátních komor, s. 97.

advokátom povinnosť zriadiť si náhradníka v prípade vzdialenia sa z miesta svojho pôsobiska na dobu dlhšiu ako dva mesiace. Zaoberala sa taktiež neúmerným počtom advokátov cudzej národnosti a domáhala sa toho, aby ich počet zodpovedal národnostnému zloženiu obyvateľstva.

3.3. Vybrané osobnosti

3.3.1. Alois Stompfe (1868 – 1944)

Alois Stompfe sa narodil 7.4.1868 na Zbraslavi. Jeho otec, Lukáš Stompfe, pôsobil ako tamojší predseda okresného úradu. Študoval v Prahe na českej právnickej fakulte Karlo – Ferdinandovej univerzity, kde 21.12.1891 promoval. Po promócií nastúpil do advokátskej kancelárie Karla Hauschilda. Do zoznamu advokátov bol Alois Stompfe zapísaný 1.3.1900.

Osobný a rodinný život Aloisa Stompfeho, najmä v období prípravnej praxe, bol nešťastný. *„V r. 1897 mu zomrela prvá manželka Terézia rodená Kaulferschová (1874 – 1897), v tom istom stratil ročnú dcéru Teréziu. Syn Alois Stompfe narodený v r. 1895 zomrel v roku 1903. Druhýkrát sa Alois Stompfe oženil s Louisou Sudovou (1874 – 1923), s ktorou mal v r. 1899 syna Zdenka, v r. 1901 dcéru Louisu a v r. 1915 syna Jiřího.“*³⁵

Vo svojich začiatkoch sa Stompfeho kancelária venovala všetkým oblastiam práva, i keď sa z nej postupom času vytratila podľa spomienok jeho syna, Dr. Jiřího Stompfeho, trestná agenda.

V roku 1911 sa Alois Stompfe ujal vydávania Správ spolku českých advokátov. Stompfe viedol tento časopis až do svojej mobilizácie, roku 1915. *„Obsah správ spolku českých advokátov v rokoch 1911 – 1915 tvorili väčšinou Stompfeho príspevky, v ktorých sa venoval zásadným otázkam advokácie, jej*

---

³⁵ BALÍK, Stanislav. Alois Stompfe (1868 - 1944). *Bulletin advokacie*. 2002, č. 2, s. 79-85.

*nezávislosti, reforme advokátskeho poriadku i bežným témam súvisiacich s výkonom advokátskeho povolania.*³⁶

Už ako člen Spolku českých advokátov v Prahe sa pracovne oboznámil vo veciach stavovských a taktiež aktívne pôsobil v bojoch o ochranu jazykových práv. V roku 1910 sa stal členom komorného výboru pražskej advokátskej komory, kde sa venoval stavovským záležitostiam a obzvlášť sa angažoval v prípravných prácach týkajúcich sa nového advokátskeho poriadku. Jeho snahou bolo dať advokácií nový advokátsky poriadok a presadiť novú tarifu.

K jeho zvoleniu za prezidenta pražskej advokátskej komory došlo na valnej hromade konanej v Lucerne dňa 19.10.1919.

Na valnej hromade komory konanej 9.5.1920, kde po úprave národnostných pomerov vo výbore Advokátskej komory medzi českými a nemeckými advokátmi, došlo k opätovnému zvoleniu Aloisa Stompfeho za prezidenta komory. V čele Advokátskej komory v Čechách stál prakticky až do roku 1934, kedy ho vystriedal Antonín Klouda. Pri tejto príležitosti vystúpil so svojim prejavom, v ktorom sa zaoberal poslaním advokácie. *„Zdôraznil povinnosť advokátov poskytovať pomoc a ochranu každému, kto je nespravodlivo ohrozený na statku, slobode, živote alebo cti, aby i slabí, malí, prenasledovaní, a olúpení ich pomocou zase nadobudli sily, opory, náhrady a zadosťučinenie.*³⁷ Tvrdil taktiež, že advokát môže plniť svoje sociálne poslanie len ak je nezávislý od štátnych činiteľov a materiálne nezávislý na klientele. Presadzoval preto rozšírenie núteného zastupovania a zabezpečenia pre prípad invalidity a staroby. Hmotné zabezpečenie pre advokátov požadoval za nutné z dôvodu zabezpečenia ich nezávislosti. *„Zastával potrebu tuhej stavovskej kázně, nutnosť stavovskej zodpovednosti a prísnych stavovských trestov.*³⁸

Ani v pozícií prezidenta Advokátskej komory neustal v činnosti v Spolku československých advokátov v Prahe, ktorý nadviazal na činnosť Spolku českých advokátov v Kráľovstve českom. Taktiež sa podieľal na vydávaní prvorepublikového advokátskeho časopisu Česká advokácie, ktorý nadväzoval na správy spolku českých advokátov.

³⁶ BALÍK, Stanislav. Alois Stompfe (1868 - 1944). *Bulletin advokacie*. 2002, č. 2, s. 79-85.

³⁷ KOBER, Jan. *Advokacie v českých zemích v létech 1848-1994*. Praha : Česká advokátní komora, 1994. Advokátní komory, s. 80-98.

³⁸ KOBER, Jan. *Advokacie v českých zemích v létech 1848-1994*. Praha : Česká advokátní komora, 1994. Advokátní komory, s. 80-98.

Alois Stompfe bol priaznivcom myšlienky slovanskej vzájomnosti a udržiaval aj styky s ruskou demokratickou inteligenciou.

Po vzniku Stálej delegácie advokátskych komôr, v roku 1924, sa stal Alois Stompfe jej prezidentom. Zasadal v nej predovšetkým s prezidentmi ostatných československých advokátskych komôr.

Počas obdobia prvej republiky sa Alois Stompfe naďalej venoval stavovskej problematike, či už vo forme publikácií v časopisoch alebo v referátoch. *„Na 2. zjazde českých advokátov napríklad predniesol referát O nezávislosti advokácie v modernom štáte, na 3. zjazde potom referát o vývoji našej advokácie za posledných desať rokov. Za základný sa dá pokladať príspevok Nezávislá advokácia podkladom občianskej slobody v demokratickom štáte napísaný v súvislosti so skončením posledného Stompfeho prezidentského funkčného obdobia.“*³⁹

Za zmienku stoja jednoznačne aj jeho medzinárodné aktivity. Alois Stompfe rád cestoval, ovládal nemčinu, francúzštinu a ruštinu, čo sa taktiež priaznivo podpísalo pre reprezentáciu a prestíž československej advokácie v zahraničí. Osobne najradšej navštevoval Francúzsko, čo zabezpečilo aj pevné styky s francúzskou advokáciou. Tieto vzťahy mu dopomohli taktiež k postu predsedu medzinárodného zväzu advokátov UIA (Union Internationale des Avocats).

Alois Stompfe zomrel vo veku 76 rokov dňa 25.6.1944.

3.3.2. Ivan Dérer (1884 – 1973)

Ivan Dérer sa narodil 2. marca 1884 v Malackách. Už odmalička mal možnosť nahliadnuť do prostredia advokácie, nakoľko jeho otec, Jozef Dérer, pôsobil ako advokát.

Študoval na gymnáziu v Bratislave a neskôr právo na univerzite v Budapešti, ktorú absolvoval v roku 1907. Od roku 1910 pôsobil ako advokát

---

³⁹ BALÍK, Stanislav. Alois Stompfe (1868 - 1944). *Bulletin advokácie*. 2002, č. 2, s. 79-85.

v Bratislave. V rokoch 1912 až 1914 bol redaktorom týždenníka Národný hlásnik. V roku 1918 sa stal jedným zo spoluautorov a signatárov Martinskej deklarácie a ako člen Slovenskej národnej rady dopravil tento dokument do Prahy. Patril k popredným prívržencom idey jednotného československého národa

Ivan Dérer sa bohato angažoval aj v politike. Bol poslancom Revolučného Národného zhromaždenia a v Ministerstve s plnou mocou pre správu Slovenska mal na starosti referát pre spravodlivosť. Vo viacerých obdobiach bol členom Poslaneckej snemovne. Po vzniku Československej republiky vykonával v rôznych úradoch funkciu ministra.

Zomrel 10.3.1973 v Prahe.

3.3.3. Juraj Mičura (1851 – 1919)

Juraj Mičura sa narodil 18.11.1851 v Dlhom Poli, okres Žilina. Bol to národný dejateľ a právnik.

Navštevoval gymnázium v Ostrihome, právo vyštudoval na Právnickej akadémii v Bratislave. Pôsobil ako advokát v Bytči. Praxovali u neho viacerí predstavitelia slovenského verejného a kultúrneho života ako napr. Janko Jesenský, Vladimír Pivko, Jozef Hranec.

Bol považovaný za spoluorganizátora národného a kultúrneho života v Bytči a okolí. V roku 1918 sa stal členom Slovenskej národnej rady a bol taktiež signatárom martinskej Deklarácie slovenského národa. Zomrel dňa 22.3.1919 v Těšine.

3.3.4. Ján Vanovič (1856 – 1942)

Ján Vanovič sa narodil 24.12.1856 v Drážkovciach. Bol to právnik, politik a verejný činiteľ. Právo vyštudoval v Bratislave a v Budapešti. Od roku 1886 pôsobil ako advokát v meste Martin.

Vystupoval proti maďarizácii a podporoval spoluprácu nemaďarských národov v Uhorsku. Dlhé roky sa angažoval v Matici Slovenskej. Bol členom jej výboru a neskôr i dlhoročným predsedom v rokoch 1931 – 1939.

Čo sa týka jeho politického života, pôsobil ako popredný funkcionár Slovenskej národnej strany. Bol aktívny aj v náboženskej oblasti. Vykonával viacero funkcií v evanjelickej cirkvi. Po roku 1918 bol členom Slovenskej národnej rady, poslancom Národného zhromaždenia a spoluzakladateľom a predsedom Advokátskej komory pre Slovensko.

Zomrel 4.9.1942 v Martine.

4. Notárstvo v českých krajinách a na Slovensku v rokoch 1918 – 1938

4.1. Právna úprava

Recepčným zákonom z 28.10.1918 došlo k prevzatiu kompletného rakúskeho a uhorského právneho poriadku, v dôsledku čoho došlo i k recipovaniu právnej úpravy notárstva. V českých krajinách platil rakúsky notársky poriadok č. 71/1871 r.z. a na Slovensku zákonný článok z roku 1874 v znení zákonného článku VII. z roku 1866 a čl. XVI. z r. 1894. Unifikačné snahy, taktiež ako v advokácií, neboli počas trvania prvej republiky úspešné.

Notársky poriadok z roku 1871 bol postavený na princípe numerus clausus. Notárom sa mohla stať len osoba, ktorá spĺňala predpísané podmienky a ktorú do úradu menoval minister spravodlivosti. Minister spravodlivosti určoval taktiež počet notárskych miest a sídla. Notár v podstate pôsobil ako správca štátneho úradu notárstva, ale nebol však štátny zamestnanec. Zachováva tak koncepciu notára ako verejného úradníka, ktorému štát zveruje vymedzené kompetencie.

K zmenám v právnej úprave počas Československej republiky došlo v oblasti notárskej prísahy, pečatí a ďalších viac menej organizačných záležitostí, ako stanovenie počtu komôr a ich obvodov.

Čo sa týka notárstva na Slovensku a Podkarpatskej Rusi, považujem za nutné ozrejmiť odlišovanie inštitúcie verejných notárov a tzv. inštitúcií obecných a obvodných notárov, ktorí pôsobili ako štátni úradníci s obmedzenou obecnou prípadne obvodnou pôsobnosťou. Ich postavenie by sa dalo prirovnať k obecným a okresným tajomníkom v českých krajinách.

Táto odlišnosť bola daná aj historickým vývojom v Uhorsku. Ako notári tam boli označovaní jednak úradníci samosprávnych celkov a taktiež aj úradníci iných odvetví, ako napr. súdni notári, ale aj verejní notári.

Po vzniku republiky mnohí obecní a obvodní notáři odmietali vznik novej republiky hlavne z dôvodu, že boli silnými maďarizačnými činiteľmi a nevykonávali riadne svoj úrad, čím veľmi trpela úradná agenda. Tým pádom bolo nutné uskutočniť radikálne kroky, ktoré by viedli k náprave tejto situácie. Tie prišli vo forme zákona č. 211/1920 Sb. zák. a nar. pre Slovensko a vládnym nariadením č. 71/1921 Sb. zák. a nar. pre Podkarpatskú Rus.

Zákonom č. 211/1920 Sb. zák. a nar. došlo k poštátňeniu obecného a obvodného notára od 1.8.1920. Na území Podkarpatskej Rusi to malo byť dňom určeným vyhláškou ministerstva vnútra, k čomu ale nedošlo. Fakticky to tak bolo od 1.1.1922. *„Úrad notára prestal byť úradom obecným a mohol byť naďalej vykonávaný len štátnym úradníkom, ktorý bol podľa zákona č. 211/1920 Sb. ustanovený. Notára menuje minister vnútra a to obecných pre veľké obce, obvodných pre notárske obvody, pri čom daný obvod a sídlo notára v ňom určuje minister vnútra.“*⁴⁰ Reguluje taktiež aj počet notárskych miest. V Podkarpatskej Rusi mohol notárov dočasne menovať aj guvernér Podkarpatskej Rusi.

*„Za notára môže byť ustanovený zásadne len ten, kto vyhovuje všeobecným podmienkam pre ustanovenie štátnym úradníkom a má aspoň spôsobilosť predpísanú v zákonnom článku XX/1900.“*⁴¹ V prvých piatich rokoch zákona existovala i výnimka, na Slovensku konkrétne do 15.4.1925, v Podkarpatskej Rusi do 26.2.1926, ktorá umožňovala ustanovenie notára, ktorý nespĺňuje príslušné požiadavky v prípade ak získa povolenie ministra vnútra.

Obecní, prípadne obvodní notáři vykonávali úradnú agendu, ktorá im bola daná zákonom. Vo všeobecnosti sa jednalo o rôzne písomné práce, naskytujúce sa v bežnom živote, mimo tých, pre ktoré má obec zvláštny odborný orgán, ako napr. inžiniera, účtovníka a pod. Zodpovedali výlučne za tie záležitosti, ktorých obstarávanie im náležalo. Zodpovední boli taktiež aj za písomné vybavenie záležitostí, ktoré priamo nespádali do ich kompetencie, ale ktorých vybavenie obstarali.

Vo veciach obecnej pôsobnosti boli povinní sa zúčastňovať na všetkých schôdzach obecného zastupiteľstva, rady a komisií. Vedúci notár mal taktiež

---

⁴⁰ ROHRER, Rudolf. *Slovník veřejného práva československého, Svazek II.* Brno : Polygrafia, 1932. Notáři obecní (obvodní) na Slovensku a Podkarpatské Rusi, s. 952.

⁴¹ ROHRER, Rudolf. *Slovník veřejného práva československého, Svazek II.* Brno : Polygrafia, 1932. Notáři obecní (obvodní) na Slovensku a Podkarpatské Rusi, s. 952.

hlasovacie právo. Zákon č. 211/1920 Sb. zák. a nar. mu ukladal povinnosť odporu (veta). Mohli žiadať, aby „*opatrenia alebo uznesenia obecného richtára (starostu), obecného predstavenstva (rady) alebo zastupiteľstva nebolo vykonané, pokiaľ by týmto opatrením alebo uznesením bol porušený zákon, prekročená pôsobnosť alebo ohrozené blaho obce.*“⁴² Na základe zákona č. 243/1922 Sb. zák. a nar. disponovali aj odvolacím právom.

V otázke pôsobnosti v oblasti štátnej správy boli notári nezávislí na obecných orgánoch v prípade ak sa jednalo o obstarávanie úloh pre štátnu správu, hlavne v obecnej prenesenej pôsobnosti. V praxi to znamenalo, že obce a ich orgány boli povinné uskutočniť jeho opatrenia.

Čo sa týka otázky financovania, hlavné bremeno po poštátnení úradu niesol samotný štát. Obce však na náklady prispievali, napríklad vo forme poskytnutia bytu.

„*Notári mali nesporne veľký význam i pre oživenie obecnej samosprávy v celoštátnom duchu, i pre štátnu správu a i pre kultúrne a hospodárske povznesenie obyvateľstva svojich obcí.*“⁴³ Postupne však silnela myšlienka, aby notárska inštitúcia ako štátny úrad bola zrušená a obciam ponechaná možnosť, aby si mohli sami zriaďovať tajomníkov tak ako tomu bolo v českých krajinách.

Na Slovensku bolo 152 a v Podkarpatskej Rusi 15 obecných notárskych úradov. Obvodných notárskych úradov bolo podstatne viac, na Slovensku 748, v Podkarpatskej Rusi 144.

Zákon číslo 155/1919 Zb. zák. a nar. z 18. marca 1919 bol prvým právnym predpisom po vzniku Československej republiky, ktorý upravoval činnosť verejných notárov v českých krajinách a na Slovensku. Zákon určoval povinnosť do 10. apríla 1919 vykonať prisahu Československej republike s tým, že ak by tak do spomínaného termínu neučinili, resp. odmietli, hľadalo by sa na nich tak, ako keby sa úradu vzdali. Prisaha sa vykonávala tak, že prisahajúci znenie prisahy opakuje a následne podá ruku osobe, ktorá ho berie do prisahy.

---

⁴² ROHRER, Rudolf. *Slovník veřejného práva československého, Svazek II.* Brno : Polygrafia, 1932. Notáři obecní (obvodní) na Slovensku a Podkarpatské Rusi, s. 955.

⁴³ ROHRER, Rudolf. *Slovník veřejného práva československého, Svazek II.* Brno : Polygrafia, 1932. Notáři obecní (obvodní) na Slovensku a Podkarpatské Rusi, s. 955.

V čase vzniku Československej republiky bol na Slovensku nedostatok notárov, ktorí by spĺňovali podmienky stanovené v § 2 zák. čl. XXXV/1874 o kráľovských verejných notároch. Išlo konkrétne o znalosť úradnej štátnej reči. Za danú skutočnosť hovorí aj fakt, že podľa štatistiky z októbra 1918, sa k slovenskej národnosti hlásilo len 17 členov verejnonotárskych komôr z celkového počtu 115. Bolo nutné prijať opatrenia, ktoré by odvrátili tento nepriaznivý stav. Zák. č. 196/1919 Zb. zák. a nar. z 8. apríla 1919 umožnil, aby sa verejnými notármi stali aj žiadatelia, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi Československej republiky a spĺňajú podmienky § 6 notárskeho poriadku zo dňa 25.7.1871. Jednoducho povedané, z dôvodu nízkeho počtu notárov, ktorí po vzniku republiky ovládali československý jazyk, bolo umožnené uchádzať sa o verejnonotársky úrad aj žiadateľom z tzv. historických území.

To, že československý jazyk bol pokladaný za oficiálny štátny jazyk bolo stanovené v § 1 zákona č. 122/1920 Zb. zák. a nar. Možnosť zavedenia takéhoto jazyka vyplývala z článku 7 zmluvy medzi Československom a Čelnými mocnosťami spojenými i združenými podpísanej v St. Germain en Laye dňa 10. septembra 1919. Toto ustanovenie sa premietlo do § 2 zák. č. 122/1920 Zb. zák. a nar. takým spôsobom, že súdy, úrady a orgány republiky, ktorých pôsobnosť sa vzťahovala na súdny okres, ktorý podľa posledného sčítania ľudu obývalo aspoň 20% československých štátnych občanov hovoriacich iným než československým jazykom, mali povinnosť prijímať podania v jazyku menšiny a vydať ich vybavenie nielen v československom jazyku, ale i v jazyku podania. Vo vzájomných českých a slovenských podaniach platila reciprocita, takže sa ich to netýkalo. Pečate verejných notárov (ako súdnych komisárov), ktorí majú sídlo v takomto spomínanom okrese, môžu obsahovať i údaje v jazyku menšiny. Ustanovilo tak nariadenie vlády č. 657/1920 Zb. zák. a nar.

Zákonom č. 267/1923 Zb. zák. a nar. o rozšírení úradnej pôsobnosti verejných notárov na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi bol pozmenený § 55 zák. čl. XXXV/1874. Notári ním získali oprávnenie spisovať na žiadosť strán podania na úrady, na súdy len v nesporovom konaní a súkromné listy, čo bolo dovtedy prísne zakázané. Spomínaný zákon bol pravdepodobne reakciou na to, že obecní notári si do značnej miery vzali do agendy vyhotovovanie najrôznejších písomností, ale predovšetkým spisovanie zmlúv, proti čomu sa v tom čase výrazne postavili advokáti. K pojmu obecný notár – bol to orgán, ktorého úlohou

bolo pomáhať obciam pri vybavovaní písomnej agendy a bol aj poradným a výkonným orgánom obce. S verejnými notármi nemal okrem označenia notár nič spoločné. Nakoniec došlo k poštátneniu úradu obecného (obvodného) notára zákonom č. 211/1920 Zb. zák. a nar. Notár sa stal štátnym úradníkom, menovaný ministrom vnútra a podriadený hlavnému služnému, v ktorého okrese mal svoje úradné sídlo.

Za zmienku stojí aj oznamovacia povinnosť verejných notárov. Vládne nariadenie č. 50/1926 Zb. zák. a nar. ukladalo povinnosť verejným notárom od 1. mája 1926 oznamovať súdom prípady samostatného spisovania závete či prevzatia úschovy. Súdom pritom neoznamovali obsah závete, ale len plnú adresu závetcu. Oznámenia boli povinní urobiť počas prvých 8 dní každého mesiaca za minulý mesiac. Na súde bol následne vedený zoznam osôb, ktorí urobili závet pred súdom prípadne verejným notárom alebo si ich tam uložili. Súdy každé tri roky analyzovali, či osoby zapísané v takomto zozname ešte žijú a bývajú v jeho obvode. „Išlo však o delikátne šetrenie, lebo podľa vládneho nariadenia malo byť vykonané tak, aby nikomu bez souhlasu pořízovatelova nedostalo se vědomosti o tom, že poslední jeho pořízení je u soudu nebo (veřejného) notáře uloženo“.

Vládnym nariadením č. 160/1928 Zb. zák. a nar. o úschove peňazí a iných cenných hodnôt (ako napr. vkladné knižky, cenné papiere, cudzozemské peniaze) bol pre verejných notárov upravený spôsob prijímania depozít, úlohy notárskej komory v tejto súvislosti (mala vydať jednotný vzor knihy notárskych úschov a podrobné predpisy k tejto problematike) a kontrola depozitnej agendy.

„Pravdepodobne posledným právnym predpisom, ktorý zasiahol do činnosti verejných notárov na Slovensku a Podkarpatskej Rusi v období prvej republiky bolo ustanovenie § 4 opatrenia Stáleho výboru Národného zhromaždenia republiky Československej č. 285/1938 Sb. zák. a nař. zo dňa 16. novembra 1938, ktorým sa menia niektoré ustanovenia o notárskych komorách a notároch.“⁴⁴ Valné zhromaždenie verejných notárov získalo vďaka tomuto právnemu predpisu povolenie uznávať sa vo veciach zaopatrenia verejných notárov a kandidátov v invalidite a starobe, ako aj vdov a sirôt po verejných notároch a kandidátoch. Mohlo taktiež na tento účel za súhlasu ministerstva

---

⁴⁴ MIKL, Marián. *Vývoj inštitúcie notárstva na Slovensku* [online]. 1999 [cit. 2011-08-01]. Od 28. októbra 1918 do 25. februára 1948. Dostupné z WWW: <http://www.notar.eu.sk/Notar_B.htm>.

spravodlivosti zriadiť vlastný poisťovací ústav, prípadne hromadne pristúpiť k už existujúcemu poisťovaciemu ústavu.

Činnosť verejných notárov na Slovensku bola v značnej miere ovplyvnená aj politickými udalosťami pred začiatkom druhej svetovej vojny. Správny výbor verejnonotárskych komôr vyzval v lete roku 1938 verejných notárov, aby sa zúčastnili zbierky na obranu štátu. *„Do 31. augusta 1938 sa vyzbieralo na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi na tento cieľ celkom 42990 čsl. korún, o čom svedčí zachovaný zoznam darcov.“*⁴⁵

4.1.1. Notárska tarifa

Po prvej svetovej vojne došlo k výrazným zmenám v hospodárskych, sociálnych a finančných oblastiach, čo viedlo aj k všeobecnému zvýšeniu cenovej hladiny. Tento fakt si samozrejme nevyhnutne vyžiadal aj úpravu verejnonotárskej tarify. Minister spravodlivosti bol zákonom č. 600/1919 Zb. zák. a nar. v článku III splnomocnený k vydaniu verejnonotárskeho tarifu. Bývalý uhorský minister spravodlivosti svojim nariadením č. 42.200/1918 I.M. dal podnet na zvýšenie odmien verejných notárov. K samotnému zvýšeniu došlo vládnym nariadením č. 273/1921 Zb. zák. a nar. Jednalo sa o všeobecnú 200% drahotnú prirážku, prípadne o 100% drahotnú prirážku v osobitne vymenovaných prípadoch. Spomínané vládne nariadenie 273/1921 Zb. zák. a nar. bolo následne predĺžené a čiastočne pozmenené vládnym nariadením č. 218/1922 Zb. zák. a nar.

K zavedeniu nových jednotných notárskych poplatkov pre celé územie bývalej Československej republiky došlo vládnym nariadením č. 102/1923 Zb. zák. a nar. o poplatkoch verejných notárov s účinnosťou pre Slovensko a Podkarpatskú Rus od 1. augusta 1924. Notársky poplatok podliehal dani z obratu, ktorá v tej dobe činila 2% zo zdaniteľného výkonu. Na druhej strane, ak hrubá hodnota dedičstva neprevyšovala 2000 Kč, nemal notár ako súdny komisár nárok na odmenu za prejednanie dedičstva, ale len na náhradu hotových výdavkov. Zo zaujímavosti by som spomenul, že poplatok za vidimáciu sa

---

⁴⁵ MIKL, Marián. *Vývoj inštitúcie notárstva na Slovensku* [online]. 1999 [cit. 2011-08-01]. Od 28. októbra 1918 do 25. februára 1948. Dostupné z WWW: <http://www.notar.eu.sk/Notar_B.htm>.

odvodzoval aj od počtu riadkov na strane. Ak mala strana viac ako 25 riadkov, väčšie rozmery, boli v nej uvedené tabuľky alebo podobné výkazy, poplatok sa zvyšoval až o 25%. Poplatok za overenie podpisu sa určoval podľa toho, či bolo potrebné zisťovať osobnú totožnosť a podľa ceny úkonu. *„Táto tarifa, jednotná pre územie celého štátu, vyrovnala aspoň jednu kapitolu rozdielnych právnych predpisov v odbore verejného notárstva a naznačila smer k postupnej unifikácii zákonodarstva v tomto odvetví.“*⁴⁶

4.2. Stavovská samospráva

O notárskych komorách v českých krajinách pojednáva hlava VIII. O zboroch notárov a notárskych komorách zákona č. 75/1871 r.z. a to konkrétne od § 124 až po § 142. Notári, ktorí majú svoje sídlo v rovnakom obvode zborového súdu prvej stolice, tvoria zbor notárov. V obvode každého zborového súdu prvej stolice, kde bolo aspoň pätnásť notárskych miest, mala byť zriadená notárska komora. Úradné sídlo danej komory musí byť v sídle tohto zborového súdu. V obvodoch zborových súdov, kde nemôže byť zriadená notárska komora, má funkciu notárskej komory vykonávať spomínaný zborový súd. Ak mal obvod niektorého zborového súdu menej ako 15 členov, mohol zbor notárov tohto obvodu so zborom notárov ďalšieho, prípadne ďalších susedných obvodov zborových súdov, ktoré patria k obvodu toho istého vrchného súdu byť zlúčené do spoločného zboru za účelom vytvorenia spoločnej notárskej komory.

Samotné zlúčenie nariadi minister spravodlivosti a ustanoví taktiež úradné sídlo vytvorenej spoločnej komory. Pokiaľ bolo zlúčenie navrhnuté jednomyselne a každý zbor má 15 alebo viac miest, minister ho nemôže odmietnuť.

Notárska komora pozostáva z prezidenta a štyroch členov pokiaľ sa zbor skladá z dvadsiatich piatich notárov alebo menej a zo šiestich členov pokiaľ sa jedná o väčší počet notárov od uvedeného čísla.

---

⁴⁶ MIKL, Marián. *Vývoj inštitúcie notárstva na Slovensku* [online]. 1999 [cit. 2011-08-01]. Od 28. októbra 1918 do 25. februára 1948. Dostupné z WWW: <http://www.notar.eu.sk/Notar_B.htm>.

Prezident komory predsedá taktiež zboru notárov. Funkčné obdobie prezidenta a členov komory trvá 3 roky a k ich voľbe dochádza tajnou voľbou za pomoci hlasovacích lístkov. K zvoleniu je potrebná prevažná väčšina hlasov. Po uplynutí funkčného obdobia môžu byť zvolení opätovne. Hlasovať bolo možné aj diaľkovo. Notári, ktorí majú svoje úradné sídlo mimo sídlo komory mohli volebné lístky zaslať prezidentovi komory. Na to, aby sa stali platnými, museli byť daným notárom podpísané a zaopatrené jeho úradnou pečaťou.

Ak pri prvej voľbe nedošlo k získaniu potrebnej väčšiny hlasov pre všetky potrebné miesta, vypísala sa pre neobsadené miesta nová voľba. Pokiaľ ani v druhom hlasovacom kole žiaden kandidát nezískal prevažnú väčšinu hlasov, postúpia kandidáti, ktorí získali pomerne najviac hlasov do užšej voľby. Pre užšiu voľbu má byť vždycky ustanovený dvojnásobný počet osôb než je počet volených členov. Hlasy, ktoré pripadnú osobám, ktoré neboli vybrané pre užšiu voľbu, budú neplatné. V prípade ak by došlo k rovnosti hlasov, rozhoduje los.

Pokiaľ sa konajú voľby pre novovzniknutú komoru, voľby vypíše a riadi prezident zborového súdu prvej stolice v sídle danej komory.

Podľa toho, či komora pozostáva zo štyroch, šiestich či ôsmich členov, majú byť pre prípad, že by došlo k prekážkam výkonu funkcie členov komory alebo prezidenta, zvolení dvaja, traja alebo štyria náhradníci.

Zbor notárov a notárska komora by mali dbať hlavne o to, aby bola zachovaná česť a dôstojnosť stavu a taktiež sa zastávať stavovských záujmov.

Zboru notárov náleží do kompetencie voliť prezidenta, členov komory a ich náhradníkov. Taktiež má podávať správy o stave pestovaní práva, činiť návrhy k odstráneniu zistených závad a podávať návrhy zákonov. Mohol taktiež podávať návrhy na zlučovanie notárskych zborov a podávať návrhy týkajúce sa notárstva obce. Venoval sa aj financiám komory, mohol preskúmať účty komory a stanoviť komorné náklady navrhnuté komorou.

Notárskej komore hlavne náleží úloha dozerat' nad chovaním notárov a kandidátov notárstva vo svojom obvode, viesť správu ich zoznamu a riešiť prípadné spory a nedorozumenia ku ktorým môže dôjsť pri výkone ich povolania. Boli taktiež oprávnené podávať návrhy týkajúce sa zákonodarstva, otázok notárstva, o stanovovaní obvodov a sídiel komôr, o určovaní počtu notárskych

miest, preložení jednotlivých úradných sídiel notárov a o zmenách sadzieb poplatkov.

Do zoznamu notárskej komory bolo nutné zapisovať deň, kedy notár zložil prísahu a nastúpil na svoj úrad, v akej výške dal záruku, eventuálny trest uložený súdom a deň zániku jeho úradnej činnosti ako i poznámku o tom, ako bolo naložené s jeho spismi.

Komora sa mala schádzať aspoň raz do mesiaca, prípadne aj viac krát, podľa potreby. Vo veciach disciplinárnych a zákonodarných bola komora uznášania schopná za prítomnosti aspoň štyroch hlasujúcich členov a predsedu. V ostatných prípadoch bola potrebná účasť aspoň dvoch hlasujúcich členov a predsedu. Predseda sa taktiež zúčastňuje hlasovania a v prípade rovnosti hlasov rozhoduje jeho hlas.

Voči uzneseniu prípadne nariadeniu komory alebo jej prezidenta je možné podať sťažnosť k vrchnému zemskému súdu do štrnástich dní odo dňa doručenia, pokiaľ zákon nestanoví inak. V prípade nesúhlasenia s rozhodnutím vrchného zemského súdu je možné sa odvolať k najvyššiemu súdu.

Činnosť komory kontroluje prezident zborového súdu prvej stolice v sídle danej komory ako i príslušný štátny zástupca. Disponujú oprávnením nahliadať do protokolov a spisov komory, vyžadovať si opisy a sledovať tak, či komora úraduje na základe zákona. V prípade zistenia pochybenia člena komory alebo náhradníka, môže dôjsť k udeleniu sankcie vo forme vylúčenia z notárskej komory. Minister spravodlivosti môže komoru rozpustiť.

Notárske komory na Slovensku boli upravené v hlave III. zák. čl. XXXV/1874 o kráľovských verejných notároch a taktiež zákonným čl. VII/1886 o zmene a doplnení XXXV. zákonného článku z roku 1874.

Každý verejný notár musel byť členom notárskej komory. Počet a sídlo komôr určoval minister pravosúdia. Každá komora musela mať aspoň 15 verejných notárov a nachádzať sa v určitom súdnom obvode. Verejní notári mohli prislúchať len k jednej komore.

Čo sa týka samotnej organizačnej štruktúry, každá komora pozostávala z jedného predsedu, štyroch stálych a dvoch náhradných členov. K uznášaniaschopnosti sú okrem predsedu potrební ešte aspoň dvaja členovia.

Predseda a ostatní členovia komory daného okresu sa volili tajným hlasovaním na valnom zhromaždení spomedzi svojich členov. V prípade ak pri voľbe predsedu získali kandidáti rovnaký počet hlasov, rozhodlo sa losovaním. Voľba mala platnosť jeden rok.

V oblasti úradnej agendy bola komorám ponechaná určitá voľnosť. Agenda však musela byť schválená ministrom pravosúdia.

Zákonný článok VII/1886 o zmene a doplnení XXXV. zákonného článku z r. 1874 uložil povinnosť verejným notárom a verejnonotárskeým čakateľom platiť zápisné poplatky. Verejní notári museli platiť aj ročné poplatky. Komora si takouto formou pokrývala svoje výdavky. Výšku zápisného stanovila komora, nemohlo však presahovať 2 zlatky. V prípade ak verejný notár nezaplatil ročný poplatok, komora mohla nariadiť exekúciu, ktorú bol po požiadaní povinný nariadiť príslušný okresný súd ex offio. Odvolanie bolo prípustné.

Zákonný článok VII/1886 taktiež zaviedol možnosť podať odvolanie voči uzneseniam komory, ktoré ešte nenadobudli platnosť a zákon neuvádzal inak. Odvolanie na krajskú kúriu bolo nutné podať u komory v lehote 15 dní od doručenia. Krajská kúria sa odvolaním zaoberala v rade zloženej z piatich členov.

Zmeny nastali aj v oblasti hlasovania. Verejní notári, ktorí bývali v rámci sídla komory, mohli svoje hlasovacie lístky odovzdať len osobne. Tí, ktorí bývali mimo sídlo komory, mohli hlasovacie lístky poslať v obálke, ktoré označili svojou pečaťou, na obálku napísali vlastnoručne svoje meno a uviedli, že zásielka obsahuje hlasovací lístok. Lístky bolo nutné poslať doporučené do dňa konania valného zhromaždenia.

Zákonom zo dňa 16.3.1920 o dočasnej úprave činnosti advokátskych a notárskych komôr na Slovensku došlo k zlúčeniu notárskych komôr v Bratislave a Košiciach.

Správny výbor zlúčenej notárskej komory sa skladal z predsedu, štyroch členov a dvoch náhradníkov. Členovia správneho výboru mohli byť len členovia

komory. Náhradníci nastupovali za členov výboru v poradí určenom dĺžkou ich praxe. Správny výbor mal všetky práva a povinnosti a vykonával všetky úradné úkony, ktoré podľa zákonného článku z roku 1874 a neskorších ustanovení náležali do právomocí výboru a valnej hromady, pokiaľ nebolo zákonom stanovené inak.

Práva a povinnosti, ktoré podľa notárskeho poriadku prislúchali predsedovi komory, vykonával predseda správneho výboru, prípadne jeho námestník. Správny výbor notárskej komory sa uznášal väčšinou prítomných hlasov, predseda hlasoval len ak došlo k rovnosti hlasov. K platnému uznášaniu správneho výboru je potrebná prítomnosť najmenej polovice jeho členov. Uskutočňovali taktiež likvidáciu majetkov a záväzkov zlúčených komôr a uznesú sa na rokovacom poriadku komory, ktorý nadobudne platnosť až schválením ministra spravodlivosti a ministra pre zjednotenie zákonodarstva a organizácie správy.

V prípade dohody ministra spravodlivosti s ministrom pre zjednotenie zákonodarstva a organizácie správy, môže správny výbor komory jednotlivých členov zbaviť úradu a menovať za nich iných.

Ak by sa doterajší funkcionári zlúčených komôr miešali do činnosti správneho výboru alebo im prekážali, dopustili by sa minimálne disciplinárneho prečinu – zbavenia úradu verejného notára.

Nariadenie vlády Československej republiky zo dňa 30.12.1920, ktorým sa vykonáva zákon 167/1920 Sb. zák. a nar. o dočasnej úprave činnosti advokátskych a notárskych komôr na Slovensku prideliť sídlo zlúčenej notárskej komory Bratislave. Dňom nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia mali doterajšie notárske komory v Bratislave a Košiciach zastaviť svoju činnosť a odovzdať svoje spisy správnym výborom zlúčených komôr.

Opatrenie stáleho výboru č. 285/1938 zo dňa 16.11.1938, ktorým sa menia niektoré ustanovenia o notárskych komorách a notároch, platilo mimo § 4, ktorý upravoval zaopatrenia verejných notárov a kandidátov v invalidite a starobe, len pre české krajiny.

Zbory verejných notárov, prípadne valné zhromaždenia, boli oprávnené uznášať sa v zaopatrení verejných notárov a kandidátov v invalidite a starobe, ako

i vdov a sirôt po verejných notároch a kandidátoch. Za týmto účelom mohli zriadiť buď vlastný ústav alebo hromadne pristúpiť už k zriadenému poisťovaciemu ústavu. K uskutočneniu daných krokov bol nutný súhlas ministerstva spravodlivosti. Poistné príspevky boli povinné a prípadné nedoplatky boli vymáhané formou exekúcie.

Opatrenie Stáleho výboru ďalej upravuje obvody notárskych komôr v Moste – Litoměřicích a v Liberci. Pokiaľ nie sú obsadené cudzou mocou, majú byť pripojené k obvode notárskej komory v Prahe.

Obvod notárskej komory v Opave sa za rovnakých podmienok pripája k obvodu notárskej komory v Olomouci.

Taktiež bolo stanovené, že úrad notára zaniká dňom 31. decembra v roku, v ktorom notár dovŕši vek 65 rokov. Prezident vrchného súdu oznámi zánik úradu samotnému notárovi ako i príslušným úradným miestam na základe zákona.

Možnosť výkonu úradu existovala i po dosiahnutí veku 65 rokov a to vo forme výnimky udelenej ministrom spravodlivosti, v prípade, že to notár potrebuje k výžive seba a rodiny. Žiadosť bolo potrebné podať u notárskej komory najmenej 3 mesiace pred zánikom úradu notára. Žiadosť musela byť riadne zdokladovaná.

Do zoznamu kandidátov notárstva mohol byť zapísaný len ten, kto bol československým štátnym občanom a ovládal štátny jazyk. Komora disponovala právomocou odmietnuť zápis i v prípade, keď boli splnené všetky podmienky predpísané notárskym poriadkom ak existovala obava, že by bol dotknutý verejný záujem alebo by došlo k ohrozeniu doposiaľ zapísaných notárov.

Notári, ktorí pôsobili na území Podkarpatskej Rusi (Berehovo, Chust, Iršava, Mukačevo, Rachovo, Selvuš, Tačovo, Užhorod a Volové) pôvodne patrili k verejnonotárskej komore v Sátoralaujhelyi. Neskôr došlo k prevzatiu vybavovania agendy tejto komory Prezidiom vrchného súdu v Košiciach a nakoniec boli títo notári priradení k Správnemu výboru spojených verejnonotárskych komôr v Bratislave.

4.3. Vybrané osobnosti

4.3.1. Anděla Kozáková – Jírová (14.5.1897 – 1.6.1986)

Anděla Kozáková – Jírová sa narodila 14.5.1897 v Humpolci.

Maturovala v roku 1918 a v rokoch 1918 až 1922 vyštudovala právnickú fakultu Karlovej univerzity v Prahe.

Po problémoch s uplatnením vstúpila do Združenia vysokoškolsky vzdelaných žien, kde zastávala funkciu podpredsedníčky. Za pomoci tohto združenia bojovala za zrovnoprávnenie žien. Pôsobila taktiež ako členka Spolku českých právnikov Všehrd, členka redakčnej rady časopisu České právo, jednatelka Ústredia československých právnikov a redaktorka Časopisu právnikov.

V septembri roku 1938 bola ako prvá žena v Československu i v celej Európe vymenovaná za notárku.

V roku 1949 emigrovala a stala sa vedúcou predstaviteľkou československého exilového ženského hnutia.

Zomrela 1.6.1986 vo veku 89 rokov v Santa Barbare v USA.

4.3.2. Valentín Beniak (1894 – 1973)

Valentín Beniak sa narodil 19. februára 1894 v Chyronanoch. Študoval v Chyronanoch, Topoľčanoch a v Nitre. V rokoch 1916 – 1917 študoval na právnickej fakulte v Budapešti, kde však musel štúdium z finančných dôvodov ukončiť. *„Po absolvovaní notárskeho kurzu v Košiciach a praxi v notárskych*

*úradoch v Šišove, Chyronanoch a Bánove pôsobil ako notár v Dvorníkách a vedúci notár v Chyronanoch a Novej Bani.*⁴⁷

Bol autorom básnických zbierok *Tiahnime ďalej oblaky* (1928), *Kráľovská reťaz* (1933), *Ozveny krokov* (1934), *Poštový holub* (1936), lyrických eposov *Žofia* (1941), *Popolec* (1942) či neskorších zbierok ako *Plačúci Amor* (1969), *Sonety podvečerné* (1970) a *Medailóny a medailónky* (1971).

V roku 1939 smerovali jeho kroky do Bratislavy, kde pracoval ako úradník na ministerstve vnútra. V rokoch 1940 – 1945 pôsobil ako predseda Spolku slovenských spisovateľov. Následne opäť zmenil zamestnanie. V roku 1945 začal pracovať na Povereníctve školstva a osvetu.

Do dôchodku odišiel v roku 1947.

4.3.3. Ľudo Ondrejov (1901 – 1962)

Ľudo Ondrejov, občianskym menom Ľudovít Mistrík, sa narodil 19.10.1901 v obci Slanje u Varaždína v Chorvatsku. Detstvo a mladosť prežil v rodine stolára a modelára v obci Kostiviarska neďaleko Banskej Bystrice.

Vzdelanie získal na Ľudovej škole vo Sv. Jakube, Meštianskej škole v Banskej Bystrici a v neposlednom rade absolvoval v rokoch 1918 – 1920 notársky kurz v Banskej Bystrici. Po absolvovaní notárskeho kurzu pôsobil na notárskych úradoch v Hrochoti, na Dobrej Nive a v Slovenskej Ľupči.

Neskôr pracoval v automobilových dielňach a ako šofér z povolania v Banskej Bystrici a Bratislave. V rokoch 1928 – 1933 bol úradníkom Matice slovenskej v Martine. Ondrejov vydal aj radu básnických zbierok.

*„Do literatúry vstúpil v r. 1932 básnickými dielami Bez návratu a Martin Nociar Jakubovi.*⁴⁸ Za vrchol jeho literárnej tvorby je pokladané dielo *Zbojnícka mladosť* a na ňu nadväzujúci román *Jerguš Lapin*.

---

⁴⁷ BALÍK, Stanislav. *Střípky z historie 2. Ad Notam*. 2009, 1, s. 34-35.

⁴⁸ BALÍK, Stanislav. *Střípky z historie 5. Ad Notam*. 2009, 4, s. 155-156.

Ludo Ondrejov sa v rokoch 1944 – 1945 aktívne zúčastnil Slovenského národného povstania. Po oslobodení sa v roku 1945 stal referentom Povereníctva pre informácie, v roku 1947 redaktorom časopisu Partizán. V rokoch 1948 – 1950 bol zamestnancom Zväzu slovenských spisovateľov.

Od roku 1950 bol na invalidnom dôchodku.

5. Nezdarený pokus o unifikáciu v oblasti právnických povolání

Počas celého obdobia prvej Československej republiky sa advokácia snažila vypracovať úplne nový advokátsky poriadok, ktorý by unifikoval a reformoval právnu úpravu advokácie v Československu.

Problematikou nového advokátskeho poriadku bola predmetom niekoľkých schôdzí Stálej delegácie.

„Osnova totiž narazila vo vláde na odpor ministerstva vnútra, ktoré sa bránilo hlavne zriadeniu vrchnej advokátskej komory, ktorá už v medziobdobí bola v samotnom texte pomenovaná na Stálu delegáciu.“⁴⁹ Spornou bola taktiež aj otázka sudcovských privilégií a oprávnení správnych úradníkov skúšať u advokátskych skúšok.

Následne došlo k Mníchovskému diktátu a zmene situácie v spoločnosti a i preto osnova unifikovaného advokátskeho poriadku nebola do konca prvej Československej republiky prijatá.

K unifikácii advokátskeho práva došlo až advokátskym poriadkom č. 322/1948 Sb.

Notári sa taktiež snažili v prvorepublikovom Československu dospieť k novému notárskemu poriadku.

Aktivitu v tomto smere vyvíjal Spolok notárov československých, ktorý si stanovil za cieľ zlúčiť všetkých notárov na území republiky. Zaslúžil sa mimo iného aj o zavedenie nových československých pečatí, o rozšírenie stavovskej autonómie v disciplinárnych veciach, ale aj o zlepšenie notárskych sadzieb i keď síce len dočasne.

V rokoch 1920 a 1921 bol vypracovaný a predložený ku schváleniu návrh nového notárskeho poriadku. Vychádzal zo zásady úplnej autonómie notárov

---

⁴⁹ BALÍK, Stanislav, et al. *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha : Česká advokátní komora, 2009. Advokacie v letech 1918-1938, s. 158.

a definoval v ňom notára ako osobu, ktorej bola štátom zverená dôvera k overovaniu listín. K jeho schváleniu však nedošlo.

Vo všeobecnosti celková snaha notárov smerovala k tomu, aby sa z inštitúcie notára stal výhradný listinný overovací orgán. K dosiahnutiu tohto cieľa by však bolo nutné najprv presne vymedziť pôsobnosť notárskeho, advokátskeho a sudcovského stavu, k čomu nedošlo.

Najbližším vydaným notárskym poriadkom bol až zákon č. 201/1949 Sb.

Osobne si myslím, že príčina nezdareného pokusu o unifikáciu v oblasti advokátskeho a notárskeho povolania spočívala najmä v tom, že sa do tohto procesu nepodarilo zainteresovať politické strany.

6. Záver

Počas spracovávania poznatkov pre moju diplomovú prácu sa vo mne v prvom rade prehĺbil vzťah k právnym dejinám. Taktiež som získal množstvo poznatkov, vďaka ktorým som získal iný pohľad na mnohé aktuálne otázky vyskytujúce sa v prostredí advokácie a notárstva.

Po vzniku 1. Československej republiky si advokácia stanovila za svoj cieľ vypracovať úplne nový advokátsky poriadok. K naplneniu tohto zámeru sa konalo veľké množstvo schôdzi, došlo k vypracovaniu návrhu noviel i nového zákona, bolo publikovaných mnoho článkov. Výsledok tohto vynaloženého úsilia bol napriek uvedeným skutočnostiam malý. Došlo k vydaniu len dvoch významnejších noviel. Ako som už uviedol, príčinou boli spory s ministerstvom vnútra a následný príchod Mníchovského diktátu a zmena politickej situácie.

Situácia v notárstve bola podobná. Po vzniku 1. Československej republiky sa taktiež snažili dopracovať k novému notárskemu poriadku, ktorý by zlúčil všetkých notárov na území republiky. Ich ďalšou túžbou bolo, aby sa z inštitúcie notára stal výhradný listinný overovací orgán. Usilovali o to najmä za pomoci Spolku notárov československých. Podobne ako u advokácie i tu došlo k vypracovaniu návrhu nového notárskeho poriadku, ktorý nakoniec pre inú predstavu ministerstva nebol schválený.

Advokáciu a notárstvo sa podarilo zjednotiť až po februárovom prevrate v roku 1948.

7. Resumé

My diploma thesis “Legal regulations of advocacy and notary’s offices in the Czech lands and Slovakia during the 1st Czechoslovak republic in juxtaposition” is trying to provide a compact chronological view on advocatory and notary legal regulations. Besides that I’ve also decided to focus on professional associations and mention few figures that I’ve chosen from that time period.

I’ve decided to write about this thesis because I personally think that the period of the 1st Czechoslovak republic is very attractive and deserves more attention, especially from young people.

After the creation of the 1st Czechoslovak republic, advocacy formed an objective to create new Rules of Advocacy. In order to fulfil this objective, many meetings took place, laws have been drawn up, and many articles were written. Despite these mentioned facts, the results were minimal. Only two important law amendments were made. This situation happened due to disputes with the Department of Home Affairs about the money bill of the new unified Rules of Advocacy followed by the Munich dictate that changed the political situation.

The situation in notary’s offices was pretty much the same. After the creation of the 1st Czechoslovak republic, they also tried to create new Rules, which would unite notaries from the whole country.

Their desire was also to become the only official institution in the state to provide legal verifications.

The Society of Czechoslovakian notaries served as an instrument to reach these goals.

New Rules of Notary’s offices were drawn up, but same as in Advocacy, they didn’t get approved by the Department.

Rules of Advocacy and Notary’s offices became unified after the February takeover.

8. Použitá literatura

- BALÍK, Stanislav , et al. *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha : Česká advokátní komora, 2009.
- KOBER, Jan. *Advokacie v českých zemích v letech 1848 - 1994*. Praha : Česká advokátní komora, 1994.
- ROHRER, Rudolf. *Slovník veřejného práva československého*. Brno : Polygrafia, 1932.
- Balík, S.: *Minulost, přítomnost a perspektivy advokacie*, ZČU Plzeň, 1998.
- Balík, S.: *Advokacie včera a dnes*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2000.
- Kerecman P., *Kapitoly z dejín advokácie na Slovensku*. Košice: Agentúra PENELOPA, 2005.
- Valentová V., *Z historie advokacie: léta 1918-1938*, in: V. Knoll (ed.), *Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám*. Acta historico-iuridica Pilsnensia 2008. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008.
- Balík S., Keller R., *Tradice advokacie v českých zemích*. Vybrané právní předpisy o advokacii z let 1868-1948. Praha: Česká advokátní komora, 1995.
- Balík S., Píková P., *Advokacie v českých zemích a na Slovensku- rozchody a setkání v minulosti, současnosti a perspektivě*. Aktuální otázky vývoje právního řádu v České republice a ve Slovenské republice. Sborník příspěvků z mezinárodní konference konané 26. 6. 2001 v Brně. Brno: Institut dalšího vzdělávání, 2001
- Šediva, Václav: *Notářství dle práva rakouského se stručnými dějinami notářství vůbec*. Turnov 1895.
- Schelleová, Ilona: *Právní úprava notářství (historie a současnost)*. Brno: MU, 1995.
- MALÝ, Karel, et al. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha : Linde, 2005.
- NAVRÁTIL, Michal. *Almanach československých právníků*. Praha: Michal Navrátil, 1930.

- KEREČMAN, Peter. *Kapitoly z dejín advokacie na Slovensku* [online]. Košice : Agentúra Penelopa, 2005 [cit. 2011-08-01]. Dostupné z WWW: <http://www.nasaadvokacia.sk/kniha_csr.html>.
- MIKL, Marián. *Vývoj inštitúcie notárstva na Slovensku* [online]. 1999 [cit. 2011-08-01]. Dostupné z WWW: <http://www.notar.eu.sk/Notar_B.htm>.

Časopisy

- ČULÍK, J. Notárstvo v uplynulem desiatich. *Právnik*. 1928, 8-9, s. 613 a n.
- ČULÍK, J. O notárstvi. *Ad Notam*. 1997, 5, s. 110 a n.
- BALÍK, Stanislav. Alois Stompfe (1868 - 1944). *Bulletin advokacie*. 2002, č. 2, s. 79-85.
- BALÍK, Stanislav. Střípky z historie 2. *Ad Notam*. 2009, 1, s. 34-35.
- BALÍK, Stanislav. Střípky z historie 5. *Ad Notam*. 2009, 4, s. 155-156.

Zákony

- recepčná norma č. 11/1918 Sb.
- zákon č. 71/1871 r.z.
- nariadenie ministra – plnomocníka vlády Československej republiky pre správu Slovenska č.5/1919 Úradných novín o jednotnej skúške sudcovskej a advokátskej
- nariadenie ministra – plnomocníka vlády Československej republiky pre správu Slovenska č.130/1919 Úradných novín o advokátskych a sudcovských skúškach
- zák.č.13/1919 Sb.zák. a nař., ktorým sa menia ustanovenia o služobnej prísaha právnych praktikantov, auskulantov, súdnych notárov, sudcov a advokátov
- zák.č.216/1919 Sb.zák. a nař. o Najvyššom súde
- vládne nariadenie č.273/1919 Sb.zák. a nař. o vykonaní §-u 10 zákona o Najvyššom súde zo 16.apríla 1919 č.216 Sb.zák. a nař.,
- nariadenie vlády č.538/1919 Sb.zák. a nař., ktorým sa menia obvody niektorých advokátskych komôr na Slovensku

- vládne nariadenie č.34/1920 Sb.zák. a nar., ktorým sa vykonáva zák.č.13/1920 Sb.zák.a nar. o služobnej prísaha právnych praktikantov, auskulantov, súdnych notárov, sudcov a advokátov
- zák.č.83/1920 Sb.zák. a nar. o dočasnej úprave advokácie
- zák.č.167/1920 Sb.zák. a nar. o dočasnej úprave činnosti advokátskych komôr na Slovensku
- vládne nariadenie č.3/1920 Sb.zák. a nar., ktorým sa vykonáva zákon č.167/1920 Sb.zák. a nar. o dočasnej úprave činnosti advokátskych a notárskych komôr na Slovensku
- nariadenie ministra – plnomocníka vlády Československej republiky pre správu Slovenska č.9/1921 Úradných novín o preložení sídla komisie pre jednotnú skúšku sudcovskú a advokátsku
- nariadenie ministra – plnomocníka vlády Československej republiky pre správu Slovenska č.14/1921 Úradných novín o ustálení poplatkov za jednotnú skúšku sudcovskú a advokátsku
- zák.č.78/1921 Sb.zák. a nar., ktorým sa vláda splnomocňuje, aby vydala sadzby pre výkony advokátov a ich kancelárií
- zák.č.40/1922 Sb.zák. a nař., ktorým sa menia niektoré ustanovenia o advokátoch
- vyhl. ministra spravodlivosti č.72/1922 Sb.zák. a nar. o poverení predsedu sedrie v Užhorode výkonom agendy vo veciach advokátskych na Podkarparskej Rusi
- vládne nariadenie č.95/1923 Sb.zák. a nar., ktorým sa ustanovujú sadzby pre výkony advokátov a ich kancelárií
- zák.č.54/1925 Sb.zák. a nař., ktorým sa menia niektoré ustanovenia o poplatkoch, taxách a kolkoch
- vládne nariadenie č.87/1925 Sb.zák. a nař., ktorým sa vykonáva zák.č.54/1925 Sb.zák.a nař., ktorým sa menia niektoré ustanovenia o poplatkoch, taxách a kolkoch
- vládne nariadenie č. 70/1929 Sb.zák. a nař, ktorým sa zrušuje nariadenie č.1456/1918 M.E. /uh.min./ o novej úprave úľav, potreba ktorých bola vyvolaná vojnou, pokiaľ ide o jednotnú

sudcovskú a advokátsku skúšku a o prax predpísanú pre sudcov, advokátov a námestníkov verejných notárov

- vládne nariadenie č.170/1932 Sb.zák. a nař., ktorým sa upravuje sadzba odmien za zastupovanie advokátmi v konaní pred pracovnými súdmi a v konaní opravnom
- zák.č.130/1936 Sb.zák. a nař., ktorým sa mení a dopĺňa zákon na ochranu republiky
- zák.č.144/1936 Sb.zák. a nař., ktorým sa menia a dopĺňujú niektoré ustanovenia o advokátoch
- nariadenie vlády č.186/1936 Sb.zák. a nař., ktorým sa určuje deň zahájenia činnosti advokátskej komory v Bratislave a upravuje obvod pôsobnosti advokátskej komory v Turč. sv.Martine
- nariadenie vlády č.224/1936 Sb.zák. a nař. o započítaní vojenskej služby prezenčnej do právnej praxe kandidátov advokácie
- vládne nariadenie č.265/1938 Sb.zák. a nař. o dočasných obmedzeniach v živnostenskom a inom zárobkovom podnikaní
- opatrenie Stáleho výboru zo dňa 16.12.1938 č.284/1938 Sb.zák. a nař. o dočasnej úprave niektorých otázok týkajúcich sa advokácie
- vyhl. predsedu vlády o opatreniach Stáleho výboru podľa § 54 ústavnej listiny s dočasnou platnosťou zákona č.320/1938 Sb.zák. a nař.
- XXXV. Zákonný Článok z roku 1874 o kráľovských verejných notároch
- Zák. čl. XVI : 1876 o posledných pořízeních, formálních náležitostech, dědických smlouvách a darování na případ smrti.
- VII. Zákonný Článok z roku 1886 o zmene a doplnení XXXV. zákonného článku z r. 1874
- XVI. Zákonný Článok z roku 1894 o dedičnom postupe Nar. m. vnútra a pravosúdia č. 43.194/1895 I. M.
- Zákon ze dne 18. března 1919 čís. 155, jímž se prozatímně mění ustanovení notářských řádů ze dne 25. července 1871, z. ř. č. 75 a čl. zák. XXXV: 1874 a VII: 1886.
- Zákon ze dne 8. dubna 1919 čís. 196 o způsobilosti k notářskému úřadu (veřejných notářů) na Slovensku.

- Zákon ze dne 16. března 1920 čís. 167 o prozatímní úpravě činnosti advokátních a notářských komor na Slovensku.
- Nařízení vlády republiky Československé ze dne 22. prosince 1920 čís. 657, kterým upravují se pečeti notářů (veřejných notářů).
- Nařízení vlády republiky Československé ze dne 30. prosince 1920, kterým provádí se zákon ze dne 16. března 1920, č. 167 Sb. z. a n., o prozatímní úpravě činnosti advokátních a notářských komor na Slovensku.
- Nařízení vlády republiky Československé ze dne 11. srpna 1921 čís. 273, kterým se prozatímně upravují poplatky veřejných notářů na Slovensku a v Podkarpatské Rusi
- Zákon ze dne 12. srpna 1921 čís. 305, kterým se vydávají prozatímní ustanovení o veřejných notářích na Slovensku a v Podkarpatské Rusi.
- Vládní nařízení ze dne 11. května 1923 čís. 102 o poplatcích (veřejných) notářů.
- Vládní nařízení ze dne 9. dubna 1926 čís. 50 o evidenci posledních pořízení sepsaných soudů nebo (veřejnými) notáři nebo u nich uložených.
- Vládní nařízení ze dne 14. září 1928 čís. 160 o úschově peněz a jiných cenných hodnot (veřejnými) notáři.
- Vládne nariadenie zo dňa 10. mája 1929 čís. 70, ktorým sa zrušuje nariadenie č. 1456/1918 M. E. (uh. min.) o novej úprave úľav, potreba ktorých bola vyvolaná válkou, pokiaľ ide o jednotnú sudcovskú a advokátsku zkušku o prax predpísanú pre sudcov, advokátov a námestníkov verejných notárov.
- Opatrenie Stáleho výboru zo dňa 16. novembra 1938 čís. 285, ktorým sa menia niektoré ustanovenia o notárskych komorách a notároch.